

Джікме Лінгпа і Дза Патрул Вангпо

Сердечна Сутність
Обширного Простору
Величного Довершення.
Драбина в Аканіштху:
настанови по К'єрім

Драбина в Аканіштху

Автора: Джікме Лінгпа (1729-1798)
Дза Патрул Вангпо (1808—1887)

ISBN — 978-1-62540-054-3

© 2010-2015 Лонгчен Нінгтік Україна

Contents

1	Безпомилкова причина.	
	Основа вступу	
	в Стадію Зародження	6
1.1	Чотири способи народження та зародження	6
1.1.1	Короткий опис граничної простоти	7
1.1.2	Проміжний середній простий підхід	8
1.1.3	Детальний та дуже детальний підходи	9
1.2	Три самадхи	15
1.3	Зародження підтримуючої та підтримуваної мандал	16
1.3.1	Ритуал трьох ваджр	22
1.3.2	П'ять актуалізацій Просвітлення	23
2	Безпомилкова умова	28
2.1	Вправа на Шляху, відповідно до своїх здібностей	28
2.1.1	Зосередження розуму на божестві	28
2.2	Виправлення помилок, що приводять до змін	30
2.2.1	Відділення від божества	34
2.2.2	Привнесення божества на шлях	34
2.2.3	Змішування свого розуму з божеством	34
2.2.4	Об'єднання божества з реальністю	38
2.2.5	Чотири цвяхи, що скріплюють життєву силу	39
2.3	Привнесення переживань на шлях	47
2.4	Результати шляху, пов'язані з [Рівнем] Чотирьох Відъядхар - Тримачів Ведення	49
2.4.1	Наближення	49
2.4.2	Близьке Наближення	52
2.5	Досягнення	53
2.6	Велике досягнення	54

3	Чистий результат.	
	Досягнення стану єдності	63
3.1	Сутність Плоду:	
	Загальна вистава	63
3.1.1	Важкодра	64
3.1.2	Абхісамбодхіка	64
3.1.3	Дхармакая	65
3.1.4	Самбогака	66
3.1.5	Нірманака	67
3.2	Унікальна вистава мантри	71

Вклоняюся славному переможцю Ваджрасаттві!

Чистий потенціал - абсолютно чистий за природою.
І вільний від завіс,
Удинство проявів та порожнечі,
Чудові маніфестації Мудрості. Щоб цей стан трьох Т-
іл було легко досягнуто,
Я поясню те, чим керуються. У медитації йоги боже-
ства.

Живі істоти блукають в Сансарі, що обманює їх ('khrul ba'i 'kh-orlo) внаслідок того, що їх просвітлений потенціал тимчасово нечистий. Стадія Зародження К'єрім практики йідама встановлює це стан як просвітлені Тіло, Мова та Ум татхагати, таємне і незбагненний вимір абсолютноного простору. Тут я обіцяю повністю розкрити цю тему, яка називається "Сходи в Аканіштху".

Текст складається із трьох основних розділів:

- 1 Безпомилкова причина - основа вступу в К'єрім.
- 2 Безпомилкова умова - шлях медитації.
- 3 Чистий результат - спосіб досягнення стан єдності.

1 Безпомилкова причина.

Основа вступу в Стадію Зародження

В "Етапах Шляху" (lam rim) говориться:

Має скарб,
Досконалим потоком та інтересом,
Знанням тантри та активності,
Сутнісними настановами та теплом,
— Такий учитель, наділений вісъмома рисами.

Тут вказується, що необхідно розпочинати вивчення Стадії Зародження під керівництвом Ваджрного Вчителя, що має вісім характеристик, і служити йому (або їй) трьома способами. Наступний етап - дозрівання, за допомогою отримання всіх необхідних посвят:

- 1 Сприятливе зовнішнє посвята (phyi phan pa);
- 2 Внутрішнє посвячення сили (nang nus pa);
- 3 Глибока таємна посвята (gsan ba zab mo).

З цього моменту необхідно підтримувати різні обітниці самі та зобов'язання (Dam tshig dang sdom pa). Також слід займатися практикою Стадії Зародження йоги. божества.

Ця частина містить два розділи: 1) вчення про очищення звичних тенденцій, пов'язаних з чотирма видами народження та 2) трьох Самадхі - основу для процесу зародження. tablefootnote Тут і далі виділені абзаци тексту відповідають коментарю Патрула Чок'ї Вангпо, який називається "Роз'яснення важких місць у Стадії зародження та Йозі божества" (bskyed rim lha'i khrid kyi dka' gnad cung zad bshad pa bzhugs).

1.1 Чотири способи народження та зародження

Вцілому, ключовим моментом (смислом) всіх шляхів Великої колісниці є очищення природи Сансари - Істини страждання та її джерела, а також привнесення результуючого стану Будди на шлях (lam du byed pa). І хоча Істина страждання проявляється у різних формах, всі вони вкорінені у народженні (skye ba). Далі всі форми страждання можуть бути розділені на народження і смерть. Тому є дві стадії, які очищають цей подвійний процес народження та смерті: Стадія Зародження та Стадія Завершення. Вся текстова традиція Таємної мантри пов'язана із цими двома практиками.

В "Славній магічній мережі" (dpal sgyu 'phrul drwa ba) сказано:

Щоб очистити чотири способи народження,
Є чотири способи зародження:
Дуже складний та складний,
Простий та дуже простий.

Як тут показано, є чотири типи народження. Ці чотири, у свою чергу, пов'язані з чотирма типами практики Стадії Зародження: короткої, середньої, розлогої та дуже розлогою (bsdus 'brin rgyas pa dang rgyas pa).

1.1.1 Короткий опис граничної простоти

Ті, хто мають найвищу проникливість (вищі здібності) (dbang po yang rab), практикують ритуал Стадії Зародження граничної простоти (shin tu spros pa med pa) через розвиток внутрішньої енергії розуму (rtsal sems), який пов'язаний із загальним думкою (lta ba spyi) найвищої царської природної колісниці (rang bzhin theg mchog rgyal po). І потужний імпульс (btsan thabs), що виникає з цього процесу, дозволяє вправлятися у нероздільності Стадій Зародження та Завершення. Не спираючись на слова, природа розуму постає у своєму первісному стані, як досконала форма божества. Це відбувається подібно до миттєвої появи відображення в дзеркалі. Наступна цитата описує цей підхід.

Божество - ти, і ти - божество. Ти і божество виникає разом.

Оскільки Самайя і Мудрість недвоє,
Немає потреби не запрошувати божество,
Не просити його сісти. Емануючий із себе, самопри-
свячуючий,
І самоусвідомлююче це Три Корені.

У цій формі Стадії Зародження природа божества невід'ємна та досконала образом присутній у ілюзорному прояві Мудрості (yeshes sgyu ma). Це очищає "чудесне народження (rdzus skyes)". Пояснюючи далі, всезнаючий Лонгченпа пише:

Також як чудове народження виникає миттєво,
Немає необхідності починати із самого початку,
А потім медитувати На Стадіях Зародження та Заве-
шення.

1.1.2 Проміжний середній простий підхід

Істина недвоїсності Мудрості та Простору дозволяє тим, хто в-олодіє найвищою проникливістю (здатністю) (dbang po rab tu), практикувати просту Стадію зародження, використовуючи миттєвий підхід (cig char du 'jug pa). У такій практиці божества стають досконалими в результаті пригадування їх сутності (sn-ying po dran pa), і вони не зароджуються у вигляді слів. Можна також практикувати поступове входження (rim gyis 'jug), при якому божества природним чином виявляються в відкритій сфері Самантбхадрі, у великій порожнечі Простір мудрості (shes rab kyi dbyings). Таким чином, набувають єдиної та неподвійної ілюзорної форми божества. У "Тантрі природного виникнення рігпа" (rang shar) про це йдеться так:

Що є миттєва практика? Божество не зароджують,
але воно стає досконалим
У момент спогаду сутності. Як практикують поступо-
ве входження? За допомогою поступового вход-
ження У Простір та Мудрість.

Як тут зазначено, опора — чудовий палац (*gzhal yas khang*) і «що спирається» божественна природа (*lha'i rang bzhin*), що виявляється досконалим чином, або за допомогою виголошення їх (божеств) імен, або за допомогою пригадування їхньої сутності. Такий вид стадії зародження очищає звичні тенденції (*bag chags*), пов'язані з народженням з тепла та вологи (*drod-g sher skies*), а також передбачає впізнавання нероздільноті блаженства і порожнечі (*bdes tong*).

1.1.3 Детальний та дуже детальний підходи

Дуже детальна Стадія Зародження очищає народження з яйця (*sgong skye*) та призначена для тих, чий розум склонний до концептуалізації (*rtog bcas*). У зв'язку з цим причинний херука виникає як результативний Ваджрадхара (*rdo rje 'dzin pa*), коли медитують на різних аспектах дитини-себе та дитини-інших. У навчаннях розділу "Садхан Великих Восьми [Каг'є]" (*sgrub sde chen ro bka' brgyad*) говориться, що існує п'ять кроків, коли "інших роблять своїм сином" (*bdag gi sras su gzhan bya ba*):

- 1 З причинного насіннєвого складу світло поширюється у поза і втягується назад (*spro bsdus*),
породжуючи первинних Подружжя (*yab yum*);
- 2 Буди десяти напрямків притягаються (*bkug*)
і розчиняються (*bstim pa*) у просторі;
- 3 Збираються живі істоти та їх завіси (*sgrib*) очищаються;
- 4 Проголошується (*brjod pa*) велич недвійності;
- 5 Божества витягаються (з'являються?) (*bton*)
з простору і розміщуються (*dgod pa*) в мандали.

Якщо коротку та середню стадії легко зрозуміти, то в дуже широкій стадії практики, описаної вище, ми зустрічаємося з такими темами як "наш власний син" та "син інших". Наступний уривок розглядає цю тему з погляду розділу тантр (*Rgyud SDE*). Щодо "свого власного сина" в "Магічній мережі" сказано:

Знаючи, що сам Плід є шляхом, Природним та б-
ез протиріч,
Медитируй на всіх мандалах та тиглі
Без винятку, як на своєму синові.

"Робити себе сином інших" (gzhan gyi sras su bdag bya ba) складається з восьми частин:

- 1 Первинне подружжя розчиняється (bzhu)
і перетворюються на причинний насіннєвий склад;
- 2 Подружжя зароджується з цієї насіннєвої мови;
- 3 З концепцій (rtog tshogs) чоловіка зароджуються склади;
- 4 З дружини випромінюється світло і
закликає божество (gsolbagdabpa);
- 5 Всі мандали розчиняються в собі як чоловічі
і жіноче подружжя, породжуючи гордість божества
Мудрості (ye shes par nga rgyal);
- 6 Подружжя з'єднується (sbyor ba),
і просторі породжуються мандала;
- 7 42 види власних концепцій (rtogpa) перетворюються
у божества і розходяться зовні (phyir gdon pa);
- 8 Божества мудрості запрошується (spyan drang),
запечатуються (rgyas gdab pa) і т.д.

І у зв'язку з "сином інших" сказано:

Якщо уми нероздільно залучені та злиті
Одним, зверненим з благанням до іншого,
Тоді який сенс ставати сином?

Тоді як у "Тантрі кіли" (yang phurpa'i rgyud) щодо "сина інших" сказано:

Подібно до сили Будд,
У ритуалі спонтанності
І на завершення гілок ритуалу,
З'являється мудрий – син Будд.

А також щодо "власного сина" сказано:

Син і цариця виникають. З явищ Сансари.

Тоді як у розділі "Восьми великих садхан" сказано:

«Є п'ять способів зробити інших своєю дитиною-
».

І хоча ця тема досить ясна у кожному окремому тексті, схоже, що немає ясного пояснення, в якому було б точно вказано, що означає "власний син" та "син інших". [Саме] Тому дана тема може здаватися важкою для пояснення. Однак, коли ця тема досліджується, перший та останній уривок можуть бути зрозумілі як учні тому, що основа зародження (*bskyled gzhi*) є Дхармат самості - Сугатагарбхой. Таким чином, візуалізуючи форму цього причинного Власника Ваджри (Ваджрадхари), "інші" - всі чіпляння та прояви (*snang zheri*), які ми сприймаємо в Сансарі та Нірвані разом із проміжним станом (*bar srid*) — збираються, а потім "роблять сина", витягуючи його та лиха. Цей процес називається "робити інших своїм власним сином".

Коли "роблять себе сином інших", то всі прояви та сприйняття Сансари та Нірвани ("Інші") візуалізуються як головне божество мандали (Ваджрадхара). Це перетворює всі накопичені чіпляння по відношенню до скандхів, дхату та аятанів у насіннєвий склад, який потім стає "зробленим сином" внаслідок вилучення з лона. Таким чином стають "сином інших".

У середньому уривку сказано, що сансаричні істоти є повністю і досконало просвітленими, як Будди трьох часів. І тут живі істоти розглядаються як "самі", а Будди як "інші". Роблячи себе "дитиною Будд", з'являються в результаті зародження себе як головного божества мандали під час практик удосконалення, таких як ритуал спонтанності (*grub pa'i choga*) та п'ять гілок ритуалу (*cho ga'i yan lag Inga*).

"Робити інших своєю власною дитиною", з іншого боку, відноситься до процесу, в якому все виявляється як збори божеств у колі мандали є "іншим", а всі сансаричні істоти - "совою". Послідовність, у якій кожен із них виникає, гармонізується (sgo bstun) у цьому підході, що веде до союзу чоловічого та жіночого подружжя, а також до подальшого розвитку через витяг з лона. Перші два з цих пояснень представляють цю концепцію з погляду основи зародження, тоді як наступне – з погляду процесу зародження (bskyed tshul).

Тут може виникнути питання: чи ці два підходи уявлення себе синами хоч трохи різними. Однак, у "Колесниці всезнаючих" (rnam mkhyen shing rta) є пояснення, яке пов'язує усі три. Тому я закликаю розумних істот ретельно досліджувати це пояснення і відкрити браму до цього ясного пояснення.

Відповідно до тексту "Велика чарівна мережа" (rgyu 'phrul dr-waba chenpo) починати необхідно з прийняття Притулку і зародження Бодхічітти. Те, що відбувається далі і пов'язане з народженням із яйця, здійснюється у два етапи. Спочатку, миттєво уявіть себе початковим подружжям (yab yum), а потім запросіть у простір перед собою мандалу, на яку ви медитуєте. Далі звершуйте підношення, вихваляння, молитви, постійні каяття (mchod bstod gsol gdab rgyun bshags) і т.д. Після цього використовуйте ВАДЖРА МУ, щоб знову перебувати в медитативному рівновазі (mnyam par gzhag) сфері Порожнечі. Цей останній пункт характерний виключно для цього підходу. Знаючи це, наступне уявлення може бути використане як у гранично-розгорнутому підході, так і в середньо деталізований Стадії Зародження, яка очищає народження з утробы.

У таких випадках основний наголос робиться на майстерних методах Стадії Зародження. Також як буйствуючий слон може бути керований гаком або натовпом, є два підходи до цієї активності. Форма божественної обителі та самих божеств

очищають два елементи: опору та те, що спирається. Перше - [опора] відноситься до зовнішнього всесвіту, а друге [те, що спирається] - до фізичного тіла. Існування їх обох [всесвіт-«копора» і ми — істоти-«що спирається»] спирається на різні звичні тенденції (bag chags). Наступний метод заспокоює схильність розуму випускати зовнішні об'єкти (yul la 'phro ba) і полягає у встановленні стовпа (rtod pa) глибокого медитативного занурення (ting ge 'dzin).

Цей підхід дозволяє поєднатися з сутністю очищення, вдосконалення та дозрівання (dag rdzogs smin). А точніше, оскільки це відповідає характеристикам Сансари, існування (srid pa) очищується та покращується. І оскільки це подібно до шляху Нірвани, результат досконалий в основі (gzhi la rdzogs). І, нарешті, обидва вони призводять до дозрівання Стадії Завершення. Це загальне розуміння має надзвичайно важливе значення.

Великий спосіб зародження передбачає зародження п'яти маніфестацій просвітлення (Mngon byang). У цьому контексті робиться потрійний поділ: 1) маніфестація просвітлення основи; 2) маніфестація просвітлення колії та 3) маніфестація просвітлення Плід. Перше пов'язане з основою очищення, сутнісною природою (rang bzhin ngo bo) Сансари. Друге — з процесом очищення, де докладають зусиль на шляху та зароджують це в своєму потоці [розуму]. Третє це результат очищення, стан актуалізації результату, яке стає досконалим (mthar thug). І хоча є три поділи, насправді це ні що інше як Ясне світло ('od gsal) чотирьох пустот і супроводжуюча їх єдність (Zung 'jug). Як такі, вони охоплюють головні моменти всіх шляхів Таємної Мантри.

Звичайні тіло, мова і розум, разом зі зборами (tshogs), або білий і червоний елементи, а також прани - розум (rlung sems) разом із зборами, є виворально просвітленими і мають сутність п'яти мудростей (ye nas ye shes lnga'i ngo bor' sangs rgyas pa). Така маніфестація просвітлення на етапі основи.

Символічна Мудрість (dpe'i yeshes) пов'язана з шляхом накопичення і шляхом з'єднання, тоді як актуалізація істинного Ясного світла. передбачає чотири порожнечі, що супроводжуються єдністю (союзом), які виникають на шляху бачення та шляху медитації. Ці фактори зароджуються у нашому потоці (rgyud) через Стадії Зародження та Завершення. На початку медитують на п'ятимовах — місяць, сонце і т.д. Потім підключаються п'ять мудростей, пов'язаних із проникненням ключових моментів (gnad du bsnan) білої та червоної сутностей, а також вітру та розуму. Цей процес передбачає маніфестацію просвітлення по дорозі.

Коли ж досягають остаточного результату цього процесу, то білий елемент природним чином є як ваджрне тіло, червоний елемент — як ваджрана мова, а свідомість (shes rig) - як ваджрний розум. Таким чином, виявляються як втілення просвіщеного розуму - Мудрість Дхармакаї, Ясне світло досконалого результату. І Дхармакая, своєю чергою, не окрема від Самбхогакаї, яка втілює океан знань, рис та досконалих якостей (mtshan dpe yon tan rgya mtsho). Така єдність за межами навчання (mi slob pa 'zung 'jug), маніфестація просвіщення досконалого Плода. Основа очищенння в цьому процесі - це дуже тонка біла та червона сутність, разом з вітромумом. Коли вони перебувають у нечистому стані, вони утворюють основу нашого звичайного тіла, мови та розуму. Це також тонкі фактори, які затемнюють три прояви (snang gsum gyi sgrib), а також перешкоджають досконалості істинного Ясного світла, як є (Ji bzhiin). Тільки шлях Ваджраяни вважається протиотрutoю для цих факторів. Ось чому кажуть, що єдиний шлях — це Тайна Мантра. Коли здійснено і повністю зрозуміло зв'язок між основою очищенння, процесом очищенння та результатом очищенння, досягають знання всіх ключових моментів шляху Ваджраяни.

1.2 Три самадхи

На початку практика Стадії Зародження проходить через [етапи] трьох самадхи:

- 1 самадхи Такості;
- 2 самадхи Ясного Світла;
- 3 причинний самадхи.

Далі описується сутнісна природа самадхі такості *guyi ngo bo*): Усередині і поза собою, розум залежить від будь-якої основи. Немає кореня, з якого він зростає. Він не існує в якісь онтологічній крайності (*dngos po 'mtha'*). Він не чоловічого, не жіночого та не середнього роду. У нього немає кольору, структури чи форми. Однак, оскільки він за своєю природою є Ясним Світлом (*rang bzhin guyi 'od gsal*), він також не є простим ніщо. В результаті спогади Мудрості Дхармати, як вона є насправді (*chos nyid ji ltar ba'i ye shes*), існування смерті очищається в Дхармакайю. Впевненість у тому, що речі постійні, очищується так само, як і сфера без форм (*gzugs med kham-s*). Таким чином, це називають "самадхі таковості". Самадхи Ясного Світла (*'od gsal*) називається так, оскільки природне сяйво цього великого порожнього Світла є зрівнює і об'єднує співчуття за по відношенню до всіх живих істот, а також воно звільняє від нігілістичних поглядів та сферу форм (*gzugs kyi khams*). Крім того, незбагненна виявляється енергія (*rol rtsal*) цієї поширюючої Мудрості (*mched pa'i ye shes*) готове ґрунт для перетворення проміжного стану бардо на Самбхогакайю. Це так зване "все що висвітлює (*kun tu snang ba*) самадхи".

З цього саме усвідомлення (*rigpa nyid*) з'являється потім у формі складів А, ХУМ або ХРІ. Цей процес відомий як "причинний метод", а також "корінний метод". Причинне самадхі очищає свідомість нинішнього моменту існування, яке готове увійти до нове місце перебування. Крім того, воно очищає сферу бажань (*dod khams*) і призводить до дозрівання народження в Нірманакай. Таке причинне самадхі.

1.3 Зародження підтримуючої та підтримуваної мандал

Заклавши основу для Стадії Зародження цими трьома видами самадхи, далі можна приступати до зародження підтримуючого та підтримуваного. Точна природа цього процесу викладено в великих зборах тантр традиції ранніх перекладів Ныінгма, у зв'язку з з тріадою Зародження, Завершення та Великого Завершення, у такому як "Велика таємна сутність" (dpal gsa-
ng ba'i snying po). У цьому підході причинний або корінний метод призводить до основного способу візуалізації палацу божества та трону. І це, в своєю чергою, веде до неймовірного (bsamyas) способу медитації на всій підтримуваної мандалі. Крім того, медитатація на формі чудового палацу у безкрайньому просторі благословляє (byin brlab) нечисту природу судини (тобто цього світу) як Аканіштху. Тридцять сім факторів Просвітлення (byang chub kyi chos sum curtsa bdun) - це те, що встановлює сутнісний зв'язок (sbyor ba'i ngo bo) між основою, шляхом, Плодом, результатом та чистотою. Природа зв'язку пояснюється в дев'ятому розділі тексту "Велика колісниця (shing rta chen mo)".

Тут, однак, ми зосередимося в основному на стадіях візуалізації підтримуваного божества (brten pa), пов'язуючи спосіб, яким виникає ваджрне тіло, зі Стадією Зародження. Цей процес очищає основу (об'єкт) очищення (sbyang gzhi). Втантре "Херука Галпо" (he ru ka gal po) сказано:

Перше – Шуньята та Бодхічітта,
Друге - виникнення Семени,
Третє – досконала форма Четверте - встановлення
[корінного] Слогу.

Тут йдеться про те, що смерть та проміжний стан очищаються – Шуньятою. (пустотністю) і Бодхічіттою. Свідомість у формі безтілесного духу (driza), готова увійти у з'єднання насіння та яйцеклітини, очищається збиранням насіння (sa bon bsdu ba-). Потім поступово розвивається тіло, яке згущується десят-

ьма вітрами (енергіями) (*glung bcu*). Цей процес очищається досконалою формою (*gzugs rdzogs pa*). Будучи народженими, чуттєві здібності (органі сприйняття) (*dbang po*) проявляють активність (*sad pa*) по по відношенню до своїх об'єктів. І це, своєю чергою, очищується встановленням складу (*yi ge 'god pa*) і т.д. Це пояснення має відношення до символів чотирьох маніфестацій. просвітлення (*mngon byang bzhi' brda*).

Однак тут буде дано пояснення з погляду поступового розвитку, що відповідає загальному погляду "Зборів Тантр (*rgyud sd-e*)". Згідно з батьківськими тантрами зародження відбувається за допомогою ритуалу трьох важдр, тоді як згідно материнським тантра це відбувається за допомогою п'яти маніфестацій просвітлення. У обох цих традиціях основа очищення пов'язана з чистотою процесу очищення.

Другий розділ кинутий до трьох самадхи, підходу, який є особливим для традиції. ранніх перекладів школи Нінгма. В інших системах нічого не відбувається, крім зародження проміжного стану (*bar srid bskyed*), коли вже було зібрано накопичення Мудрості. Але в цій традиції говориться, що сутність (*snying po*) порожнечі - це співчуття, і що імпульс, що походить із союзу, призводить до виникнення чудової еманації (*sprul ra'i lha*) з тілом, ликом та руками, а також до здійснення блага інших за допомогою чотирьох видів просвітленої активності. Такий безпомилковий шлях Великої колісниці, з'єднання двох накопичень (*tshogs*).

У межах нечистого сансаричного існування неможливо увійти до утробы, якщо бажання і прихильність (*sred len*) не підтримують карму, яка підштовхує до майбутньому народженню. І якщо ця карма підтримується, тоді відбувається зачаття. Таким же чином, коли підтримуються імпульсом (*phen pas gsos btab*) великого співчуття, тоді зароджують мандалу божеств, що виникає зі стану сяючої порожнечі. Це відповідає об'єкту очищення у межах Сансари. І це також відповідає тому, що відбувається у рамках результату завершення цього процесу. У цей момент неконцептуальне співчуття втілюється з Дхармакаї та працює на благо

некінченного кількості живих істот.

Поки не втрачають на увазі еліксир (rtsi) порожнечі та співчуття, Стадія Зародження не може призвести до зміцнення нормального стану. Медитуючи відповідно до шляхом остаточної досконалості (nges rdzogs) досягають стійкості в самадхі таковості. Завдяки цій стійкості зародження та завершення перебувають у союзі, а також у потоці розуму виникає справжня Стадія Завершення, яку Буддаачарья Джнянапада описує як неподвійність глибини та ясності (-zab gsal gnyis med). Джнянапада підтримує медитацію, у якій Стадія Зародження запечатана Стадією Завершення. І хоча сказано, що ранні вчителі не розуміли цього моменту, цей погляд відповідає особливому способу представлення цієї теми в ранніх традиціях школи Нінгма.

Коли медитують на трьох самадхі у відповідність з шляхом остаточної досконалості, ті, хто отримав посвячення і зберігає обітниці сама, на початку має бути введений (ngo sprod) в справжню природу думки. Наступний ступінь - це здобуття впевненості (yid ches) в цьому погляді і за допомогою опори на логічні міркування (gtan tshig). Потім необхідно помістити безтурботний і природний розум у стані невигадливої простоти (ma bcos spros bral) за допомогою одного з двох методів: або за допомогою перебування після прозріння (mthong ba'i rjes la 'jog pa), або через перебування в безпосередності повного усвідомлення (rigpa spyi blug su 'jog pa). Це дозволяє припинити потік спогадів і думок, що переміщаються, а також звільнитися від помилок млявості і сум'яття (bying rgod). Знайомство з цим станом вводить вітри розуму до центрального каналу. Видимі прояви десяти знаків (rtags bcu) досягають стану досконалості і, найкращому разі, можуть навіть зароджувати символічну Мудрість, яка спирається на три прояви.

І навіть якщо це не так, можна тренувати розум, зміцнюючи розуміння, що порожнеча вільна від концептуальних вигадок (spros pa). Потім, коли не втрачають на увазі це розуміння, то бачать, що Сансара проявляється, але не іsn-

ує. Тоді з'являється можливість розвивати подібні ілюзії та вільне від фіксації співчуття, яке пронизує весь простір. Завдяки знайомству з цим, коли розум фіксується (blo bzhag) на порожнечі, без зусиль виникає відчуття співчуття до всіх істот, які не осягають цього і які обманюються насправді неіснуючими проявами. І навіть коли медитують на співчутті, не буде зроблено помилку конкретизації (a 'thas) себе та інших. Натомість з'являється впевненість у порожнечі, тому факті, що прояви виникають у взаємній залежності та ілюзорні, а також у тому, що їх справжня природа не встановлена.

Знайомство (nges shes) з пустотою, яка має своєю сутністю співчуття - це Ключовий момент перших двох самадхи - Такості та Ясного світла. З цієї причини відсутність одного з них не дозволить вам досягти Досконалого Просвітління (rdzogs pa'i byang chub). Тому не варто навіть говорити, що буде, якщо не буде обох. Як писав Сараха:

Без співчуття думка порожнечі -
Немає досягнення найвищого Шляху.
Якщо ви медитуєте тільки на співчутті,
Як ви звільнитеся від Сансари?

Ці два фактори є тим, що перетворює Стадію Зародження на шлях Великої колісниці. І навпаки, будь-яка Стадія Зародження без цих двох [самадхі] нічим не відрізняється від не-Буддійської [практики].

Ця порожнеча зі співчуттям як сутність (snying po) проявляється як А, ХУМ, ХРІ та інші причинні насінні склади (rgyu'i sa bon). Коли ви медитуєте на цих складах і знайомтесь з ними, то можна перебувати в медитативному стані (mnyam par bzhag) так довго, як хочеться. І коли можуть це робити, то можуть еманувати незліченне кількість складів, отже, вони заповнюють весь простір. Потім знову збирають їх у первинному складі і поринають у медитативний стан.

Необхідно продовжувати вправлятися у цих практиках, доки досягнуто вісім вимірів ясності і стійкості (gsal brtan gyi tshad brgyad). Цей процес відомий як "тренування тонких складів (phra ba yig'bru la bslab pa)". Знайомство тільки з цим процесом дозволяє досягти всіх духовних досягнень (dngö sgrub) та знаків реалізації (grub rtags). Якщо немає можливості медитувати на трьох самадхи у відповідність до Шляху певного досконалості (lam nges rdzogs), то можна замість цього використовувати підхід медитації устремління (mos sgom). У такому разі на початку кожної практики мають бути здійснено різні аспекти ритуалу. Не задовольняйтесь простою вимовою слів! Натомість розслабтеся зсередини і перебувайте в медитативному стані до реалізації самадхи Таковості Ясного світла. Потім поступово медитуйте на причинному самадхи та інших стадіях практики. Поки що практика Стадії Зародження не вкорениться у первинно в елементі практики (nyams len gyi gtso bo) — порожнечі та співчутті — не слід віддавати пріоритет рецитації, випромінювання та втягування (bzlas pa dang spro bsdus), а також іншим подібним факторам.

Під час практики Стадії Зародження, чи медитуєте ви та використовуючи підхід медитації устремління чи певної досконалості, необхідно момедитувати на трьох самадхи, неокремих один від одного. Але недостатньо практикувати їх іноді. Наприклад, коли на стіні малюють зображення, то стіна є основою для малювання, оскільки, якщо її немає, тоді нема на чому малювати. І навіть якщо стіна є, але вона не від штукатурена, на ній також не можна нічого намалювати. Штукатурка в даному випадку сприяє умовою (lhan cig byed ra'i rkyen) зображення. Коли ж зображення намальовано, стіна, штукатурка а і саме зображення, як і раніше, залишаються. Так само, навіть коли медитують на всьому колі мандали, що виникає з причинного самадхи, як божества проявляється саме порожнеча та співчуття. Тому ці три самадхи мають практикуватися в єдності.

Але якщо звичайні прояви ще не очистили до порожнечі,

то, як ви можете медитувати на колі мандали? Той факт, що всі явища є порожнечею, і що Сансара і Нірвана нероздільні, є причина, через яку ми можемо це актуалізувати завдяки медитації на колі мандали. Іншими словами, порожнеча – це основа для Стадії Зародження. Як сказано:

Для кого порожнеча можлива,
Для того все можливе.

Якби всі явища були порожніми, а звичайні прояви були істинно встановлені (*Bden par grub*), тоді медитація Стадії Зародження була б неможлива. І, як вказується у наступній цитаті:

Можна присвятити пшено в рис, Але рис все од-
но не з'явиться.

Навіть якщо всі явища таким чином осягаються як порожні, без великого імпульсу співчуття ви не зможете втілити рукай, щоб допомогти іншим. Це подібно шравакам і прат्यекабуддам, які входять у стан припинення ('gags pa) і не допомагають іншим еманаціями рупака.

Коли розуміють цей момент, то це подібно до наступного висловлювання: "Усі ці явища подібні ілюзії, а народження подібно до прогулянки парком..." Інакше кажучи, більше не перебувають у існуванні, тоді як внаслідок співчуття нечіпляються за спокій (*zhi*). Такий великий Шлях синів Переможного. З цих причин, розуміння того, що три самадхи неізольовані один від одного, є найважливіший момент. Сьогодні більшість із тих, хто має деяке переживання Стадії Зародження, зберігають злість на своєму смертному одрі. У результаті вони перероджуються у сфері Владики Смерті (*Gshin rje*). І це відхилення призводить до того, що вони стають демонами. завдають шкоди живим істотам. Причина цього полягає в тому, що ці люди не освоїли.

goms pa) порожнеча з співчуттям як свою сутність. Є бе-зліч людей, які мають інтелектуальне розуміння порожнечі, можуть ясно візуалізувати на Стадії Зародження, а також повністю мантри, що завершили повторення, але які тим не менше менш закінчують тим, що перероджуються як демони. З іншого боку, ви ніколи не побачите злобного вовкулака, який би володів еліксиром великого співчуття.

1.3.1 Ритуал трьох ваджр

Символічні атрибути, такі як п'ятикутна ваджра, очищають розум. Ясно медитуючи на їх формі, основа (об'єкт) очищення - розум, очищается [i перетворюється] на ваджрний розум. І подібним чином, основа очищення — звичайна мова, вдосконалюється у ваджрну мову. Процес очищення у разі полягає у перетворенні цих символічних предметів (атрибутів) (*phyag mtshan*) або прикраса (*mtshan pa*) їх у медитації складом ХУМ та іншими. Наступна стадія очищення передбачає ритуал випромінювання та поглинання (*spro bsdus*) променів світла, що приносить подвійну користь, а також подальше перетворення на форму божества, наділену всіма прикрасами та шатами. Ця медитація розвиває тіло, що є об'єктом очищення, до ваджрного тіла. Цей етап утворює ритуал трьох ваджр.

І ці три [ваджри] також можуть бути застосовні до процесу народження з утробы. Перша стадія очищає злиття червоного та білого елементів, а також подальше входження свідомості у проміжний стан. Друга стадія очищає п'ятичастинний процес розвитку зародка в утробі, що складається з [формування] овальної форми та інших стадій, які йдуть за сходженням насіння, крові (яйця) та свідомості. Третя стадія очищає народження, яке виникає, коли з'єднуються насамперед розсіяні елементи і повністю формуються тіло та органи чуття.

Цей процес також утворює стадію того, що відбувається після отримання Плоду. Взаємозалежність (*rten 'brel*) створюється певними діями, які маніфестуються татхагатами. Особливо це стосується просвітленої активності входження до утроби вад-

жної цариці, народження і т.д., яка демонструється Буддами, коли вони набувають форми нірманакаї, щоб підкорювати істот необхідними методами.

1.3.2 П'ять актуалізацій Просвітлення

У цьому обговоренні ми поєднуємо п'ять зовнішніх актуалізацій Просвітлення (*rphyi' mngon byang*) йога-тантри (*rnal' bug rgyud*) з п'ятьма внутрішніми актуалізаціями Просвітлення, що описуються в традиції маха-йоги (*rnal' 'byog chen po*), поєднуючи причину зі способом досягнення плоду. У тантрі "Простору ясності (*klong gsal*)" сказано:

Зачаття пов'язане з п'ятьма аспектами Просвітлення,
я,
Десять місяців зі способом розгортання десяти рівнів,
І народження - з природною нірманакаєю; Так, природно, втілюються три Тіла.

Як тут сказано, період, що починається з проміжного стану та що триває до моменту, коли шукають фізичне тіло, пов'язаний з шляхом накопичення (*tshogs lam*), тоді як дійсне набуття фізичної форми в утробі пов'язане з шляхом з'єднання (*sbyor lam*). Період з моменту зачаття і далі відзначається як шлях медитації (*Sgomgyi lam*). По суті, десять місяців є десять рівнів (*sa bcu*), які ведуть до здійснення природної нірманакаї, нероздільного стану без тренування (*mi slob pa'i zung' jug rang bzhin sprul pa'i sku*). Тут ми пов'язуємо певний процес очищення, вдосконалення та дозрівання з різними стадіями чотирьох видів народження.

1) Перша маніфестація просвітлення (*mngon byang*) – це місячний диск. Вона очищає та вимиває такі об'єкти очищення: сукупність форм (*gzugs kyi phung*) ро, елемент простору (*nam mkha'i khams*), тіло та свідомість - основу всього (*lus kun gzhi'i rnam shes*), затъмарення-клешу незнання (*nyon mongs pa gti mug*), чоловічий елемент (насіння, *pha'i khams*), пов'язаний з народженням з утроби, вологу, пов'язану з народженням з

тепла і вологи, чоловіче (*pha*), пов'язане з народженням з яйця, аспект порожнечі (*stong pa'i cha*), пов'язаний із чудовим народженням і т.д. У контексті Стадії Завершення (*rdzogs rim*) сходять шістнадцять радостей (*dga' ba*) і перша Мудрість розрізняючого розуміння (*so sor rtogs pa*) проявляється як природа вправних засобів (*thabs kyi rang bzhin*). Іншими словами, розум удосконалюється у своїй сутності (*ngo bo*). Щодо аспекту Шляху, то медитують, що це перетворюється на місячний диск. Що ж до Плоду, то це дозріває в вигляді тридцяти двох благих знаків повного Просвітлення та актуалізації Мудрості відображення (*melong ye shes*).

2) Друга маніфестація Просвітлення – це сонячний диск. Він очищає та вимиває наступні об'єкти очищення: сукупність відчуття (*tshor ba*), елемент землі (*sa*), затъмарення-клешу свідомості (?), жадібність і гордість, червоний жіночий елемент, пов'язаний з народженням з утроби, жіноче, пов'язане з народженням з яйця, тепло, пов'язане з народженням з тепла та вологи, аспект ясності (*gsal ba*), пов'язаний із чудовим народженням тощо. У процесі Стадії Завершення яйце і насіння повністю очищаються, стаючи за своєю суттю одночасним виникненням блаженства та порожнечі (*bde stong lhan cig skyes*). Це передбачає процес висхідної опори (*mas brtan*) - природи мудрості. Двадцять елементів (дхату) (тобто. форма та інші скандхи разом із чотирма елементами) виникають як двадцять порожнеч (Мудрість базового простору явищ (Дхармадхату) та інші Мудрості у поєднанні з чотирма незмірними) і є досконалими як Пробуджений розум. Це друга мудрість. Щодо аспекту Шляху, то медитують, що це перетворюється на сонячний диск. І це, у свою чергу, призводить до дозрівання вісімдесяти чудових другорядних ознак, що виникають у стан Плоду, а також до повного Просвітлення та актуалізації Мудрості рівності (*tnyam nyid kyi ye shes*).

3) Третя маніфестація Просвітлення – це насіннєвий склад та атрибут руки (*sa bon phyag mtshan*). Вона очищає і вимиває таке: входження у проміжний стан свідомості (*bardo*) (безділесний розум, що триває) між насінням і яйцем, сукупність

сприйняття ('du shes), елемент вогню (te), мова (ngag), ментальна свідомість (yid kyi rnam shes), затъмарення-клешу бажання ('dod chags), а також проміжний стан свідомості бардо, яке входить до будь-якого з чотирьох видів народження. Щодо Стадії Завершення, то насіння та яйце очищаються назад-назад (ldog tu dag pa), після чого кармічні вітри (las rlung) та зв'язок часу (dus sbyor) припиняються. Так досягають досконалості третьої Мудрості ваджрної стійкості (bstan pa'i rdo rje). Щодо а спекту шляху, то медитують на тому, що це перетворюється на насіннєвий склад та атрибут руки. Що ж до Плода, то це дозріває в природу розуміння чіткості (ma 'dres pa) всіх явищ, а також призводить до повного Просвітлення Мудрості розрізнення (so sor rtog pa'i ye shes).

4) Четверта маніфестація Просвітлення - це змішання насіннєвого складу атрибут руки в один смак (gog cig tu 'dres pa). Це очищає та вимиває такі фактори: змішання насіння, яйця та свідомості в один смак, сукупність формують факторів ('du byed), елемента повітря (rlung), п'ять чуттєвих свідомостей, затъмарення-клюш заздрості (phrag dog), а також змішання свідомості проміжного стану, насіння та яйця при народженні з черева та з яйця, змішання свідомості, тепла та вологи при народженні з тепла та вологи, а також змішання лише порожньої ясності (gsal la stong pa) чудово городіння зі свідомістю проміжного стану. На стадії завершення функціонування насіння, яйця та вітрів повністю очищується. Сутність Утримувача причинної ваджри (rdo rje 'dzin pa) удосконалюється, оскільки це четверта Мудрість знання всього різноманіття (snyed pa), що має ваджруну природу (bdag nyid) і що охоплює все, що пізнається. Що стосується аспекту шляху, то візуалізують, що сутність цього змішування перетворюється на світиться сферу тиглі ('od kyi thig le). Коли досягають Плоду, це дозріває і втілюється у вигляді активностей всіх Будд, яка зливається в єдиному смаку та призводить до досконалому Просвітленню Мудрості здійснення всього (bya ba grub pa'i ye shes).

5) П'ята маніфестація Просвітлення - це досконала форма, яка походить від цього процесу. Вона очищає та вимиває наступні фактори: завершення періоду вагітності, сукупність свідомо-

сті, елемент води (*chu*), аспект чіпляння за Реальність восьми зборів (*chos nyid kyi tshogs brgyad*), ментальна свідомість, затъмарення клешу гніву (*zhes dang*), а також стан, в якому тілесні органи почуттів, відповідні одному з чотирьох способів народження, що повністю розвиваються. Це очищується і стає природною нірманакаєю. Спосіб, яким це розвивається та дозріває на Стадії Завершення, наступний: Насіння, яйце і тонкі прана-розум стають своєю абсолютно чистою сутністю (*rnam par dag pa'i ngo bo*). До того ж, результатуючий тримач ваджри та п'ята Мудрість (?), втілення Татхагат, стають нашою сутністю (*bdag nyid*). Наступне стосується результатуючого стану повного звільнення (*rnam par grol ba*), природної Мудрості Будди, яка осягає явища такими, якими вони є насправді (*jī lta ba*). На цьому шляху медитують на досконалій формі божества, а також на його прикрасах та одязі. Коли досягають Плоду, то дозріває нероздільна природа Мудрості-простору (*ye shes dbayings*), яка вільна від будь-яких перешкод, що веде до повного Просвітлення Мудрості Дхармадхату (*dbying skyi ye shes*). У тантрі сказано:

Місяць – це Зерцалоподібна Мудрість,
Сім із семи – це Ріvnість.
Розрізняє розуміння описується
Як насінневий склад та атрибути рук божества.
Становлення лише одним – це саме Зусилля,
А досконалість – Дхармадхату.

Хоча є чотири способи медитації Стадії Зародження, коли кожен пов'язаний з чотирма видами народження, їх необхідно використовувати таким чином, щоб вони відповідали індивідуальним схильностям (*rang rang gi bag chags*) та ступеню знайомства із практикою. Владика Переможних, Лонгченпа, писав:

Хоча є чотири способи медитації, ти маєш використовувати
Той, спрямований на переважаючий спосіб народження.

Щоб очистити схильності, медитируй за допомогою всіх.
Зокрема, спочатку медитуйте відповідно народженню з я-
йця,
А коли з'явиться стійкість — відповідно до народження з
утроби.
При більшій стійкості тимедитуй відповідно народженню з
тепла і вологи,
Коли ж повністю освоїшся, використовуй цю справжню ст-
ійкість,
Щоб миттєво візуалізувати, відповідно до чудового наро-
дження.

2 Безпомилкова умова

2.1 Вправа на Шляху, відповідно до своїх здібностей

- 1) Зосередження розуму на божестві (*lha la sems bzung ba*); 2) Виправлення помилок змін (*'gyur ba'i skyon bcos pa*);
3) Відділення від божества (*lha dpral ba*); 4) Привнесення божества на шлях (*lha lam du slang tshul*); 5) Змішування розуму з божеством (*lha rang sems dang bsre ba*); 6) Об'єднання божества з реальністю (*lha don las byar ba*); 7) Привнесення переживань шлях (*spyod yul lam du khyer ba*).

2.1.1 Зосередження розуму на божестві

Ті, хто мають найвищі розумові здібності (*blo chen*), повинні очищати свої здібності за допомогою практики Стадії Зародження без чіпляння та фіксації. При такому підході прояви божества та його прикрас візуалізуються як повністю досконалі (*yongs sur dzogs pa*), ясні та виразні з самого початку. Така форма великої Мудрості, союзу Зародження та Завершення. Виходячи за межі певної сутності з конкретною природою, вона [форма-прояв Мудрості] проявляється ясно, хоча і пуста від сутності (*ngo bo*). Іншими словами, ясність та порожнече нероздільні. Подібно відображеню місяця в озері, її природа виразно проявляється для очей учнів, хоча на справді порожня.

Ті, хто має середні розумові здібності (*blo 'bring*), повинні починати свою медитацію з миттєвого згадування всього прояву тіла божества. Наступна стадія - Це медитація на ясному прояві голови. Коли її бачення стає стійким, переходять до медитації на правій руці, лівій руці, на тулубі, на лівій і правій нозі, і, нарешті, на всій формі божества та на його троні. Тренування Стадії Зародження ілюзорного та ясного прояву перешкоджає появі погляду нігілізму (*chad lta*). Коли

втомлюються, необхідно згадувати чистоту і розвивати (очищати) здібності (*rtsal sbyangs*) по відношенню до сутності цього процесу у ваджраподібному самадхи. Цей Ключовий момент (*gnad*) перешкоджає появі погляду сталості (*rtag lta*). Для початківців з малими розумовими здібностями може бути важко візуалізувати будь-яким із цих способів. Коли не дуже добре знайомі з цим процесом, необхідно розвивати здібності за допомогою постійного використання форми (*rtag pa'i sku*). Візьміть освячений і правильно зроблений образ божества йідама, зображення або статуетку, виконані майстерним майстром, і помістіть її перед собою. Без спеціальної медитації розглядайте цю форму з голови до п'ят, не блимаючи. Це називається "допоміжною практикою приміщення уважності до руху". Спочатку виникатиме безліч зумовлених думок (*'du byed kyi rtog tshogs*), що є переживанням руху (*g.yo ba'i nyams*), про який говорять, як про "подібну воду, падаючу зі скелі".

Однак, у певний момент це змінюється, коли розгортаються звичні тенденції, пов'язані із проявом божества. Коли це відбувається, його прояви виникають чітко, як об'єкти в умі (*yid yul du*), навіть коли очі закриті. Це називається "переживанням досягнення (*thob pa'i nyams*)", яке порівнюється зі злодієм, який дістає те, що заховано у посудині. Іншими словами, в цей момент насправді не знають природи божества, як є (*ji bzhin*). Подібна візуалізація запечатує фіксацію на звичайних проявах (*tha mal gyi snang zhen la rgyas btab*). Ця візуалізація не повинна бути плоскою, як малюнок, або ж опуклою і твердою, подібно до барельєфу. Це має бути ілюзорна фігура, порожня прояв, вільний від будь-якої речовинності, без плоті, кісток та нутрощів. можна розвивати здібності у цьому процесі, розглядаючи приклади без докоркової кришталевої вази та веселки, які повністю прозорі, сяючі та сяючі (*zang thal gsal 'tsher bkrug mdangs*). Дані візуалізації має бути подібна до відображення в дзеркалі.

Спочатку візьміть образ, який ви використовуєте як опору для візуалізації (*dmigs rten*) і дивіться на ю довгий час, медитуючи

лише недовго. Коли ваша візуалізація стане більш ясною, ви поступово зможете скоротити час вдивлення в образ і продовжити час медитації.

2.2 Виправлення помилок, що приводять до змін

Існує сім загальних помилок, які можуть виникнути на даному етапі:

- 1 відволікання від об'єкта зосередження (dmigs pa brjed pa);
- 2 заціпеніння або лінь (le lo);
- 3 страх недосягти мети (ma grub kyi sdogs pa);
- 4 млявість (bying ba);
- 5 збудженість (rgod pa);
- 6 незадоволеність, навіть якщо божество виявилося Виразно (lha gsal bzhin du chog mi shes pa'i rtsol ba);
- 7 байдужість, навіть якщо візуалізація не виразна (mi gsal kyang btang snyoms su 'jog pa'i mi rtsol ba).

Також є дванадцять помилок, які призводять до змін у візуалізації:

- 1 нечіткість (rab rib);
- 2 бляклість (mog mog);
- 3 затемненість (grib ma lta bua'm mun pa);
- 4 зміни розмірів (sku' tshad 'gyur ba);
- 5 зміни зовнішнього виду (cha lugs 'gyur ba);
- 6 зміни обрисів (форми) (dbiyibs 'gyur ba);
- 7 зміни кількості (grangs 'gyur ba);
- 8 зміни розташування (bzhugs tshul 'gyur pa);
- 9 прояв лише як кольору (kha dog 'ba' zhig snang ba);
- 10 прояв лише як обриси (dbiyibs 'ba' zhigs nang ba);
- 11 поступове зникнення (rim par nub pa);
- 12 неповне прояв (rnam 'gyur ma rdzogs pa).

Протиотрути (gnyen po) від цих помилок такі: Протиотрутою від відволікання є стійка уважність (dran pa brten). Якщо впадають у заціпеніння, то розвивають віру та старанність (dad pa dang

brtson' grus). Коли перебувають у сумніві, то зосереджуються на просторі (dbyings), а також стають у світлому і прохолодному місці, якщо відчувають млявість. Коли виникає збудженість, зароджують жаль (skyo shas) та спрямовують погляд вниз. Якщо незадоволені, то розслаблюють розум (blo lhod), а якщо байдужі, то виявляють старанність. Так само, якщо візуалізація нечітка, невизначена або затемнена, то ставлять перед своїми очима іскристий кристал ('ja') shel). Потім дивляться на опору для медитації та перевіряють її контури. Після цього її візуалізують у своєму розумі.

Якщо, з іншого боку, розмір тіла, його прояв, положення чи контури змінюються, тобто різні речі, які можна зробити. Можна медитувати на тому, що тіло божества величезне і тверде, що олені граються на його руках, ногах, на пальцях ноги рук, а також, що голуби влітають і вилітають із його ніздрів. Зокрема, у зв'язку з мирними божествами відповідні проблеми можуть бути усунені за допомогою візуалізації цих божеств, як мають природою, має дев'ять чорт (tshul dgu). Щодо цього в "Страхливому спалаху блискавки (rngam glog)" сказано:

Кожна та найчудовіша форма Має дев'ять рис.
Вони м'які, стрункі,
Міцні, гнучки та юні,
Ясні, сяючі, привабливі. І палаючі інтенсивною присутністю.

Гнівні образи мають бути як мають дев'ять поз. Як сказано в "Херука галпо тантрі":

Чарівна, героїчна та жахлива,
Сміється, лютя і жахлива,
Співчутлива, загрозлива та заспокійлива,
Візьми ці дев'ять танцювальних поз.

Наступний уривок з "Гуру магічної мережі" звертається до проблеми коливань серед безлічі божеств:

Навіть численні випромінювання та поглинання ('phro'du) зборів божеств є великим чудовим проявом свого власного розуму.

Як тут стверджується, у цьому процесі ви можете очистити свої здібності, уявляючи, як форми свити виникають із чудесного вияву одного головного божества. З іншого боку, якщо з'являється лише колір, потрібно подавати обриси. Якщо з'являються лише обриси, слід перетворити в різні кольори. Коли візуалізація сучасно зникає, медитируй, що обличчя і руки дуже тверді (*rags* *ra*), і якщо вона є неповною, то зосереджуйся на візуалізації того, чого не дістасе.

Ця тема поділяється на сім категорій, першу з яких легко зрозуміти. Що ж до другий, то ми знаходимо дванадцять недоліків, які призводять до змін візуалізації. Перше - це нечіткість, пов'язана з тим, що прояв божества ледве видно, його контури, обличчя, руки та інші частини невиразні. Наступна - блакітність, це недостатня барвистість візуалізації. Коли це відбувається, то білий, червоний, синій та інші кольори візуалізації недостатньо інтенсивні та насичені, подібно до ясного і близкучому світлу тисячі сяючих сонців. Натомість вони блідо-білі і блідо-червоні. Також може бути, що фіксуючи свій розум на прояві, що візуалізується божества, потім ненність перешкоджає баченню розуму. І навіть якщо це не відбувається, прояв розплівчасто і неясно, подібно до туманного і нечіткого сприйняття, коли товщина рук і ніг, а також ширина обличчя та очей проявляються невиразно.

Інша проблема пов'язана із зміною мрозмірів божества. Ви можете візуалізувати не що розміром з маленьке насіння, наприклад, але коли виявляється, то це вже має розмір великого пальця. Це також може бути пов'язано з формою мирного чи гнівного божества, позбавленого пропорцій, як у поганому малюнку. Коли трапляються зміни зовнішнього вигляду, то дев'ять поз, прикраси мирних божеств та інші подібні Показники не відповідають належної візуалізації. Інша проблема виникає, коли божество змінює форму, наприклад, ви візуалізуєте мирне божество, чиє обличчя має форму гірчичного насіння, а в результаті його обриси

набуває форми привабливого жіночого божества. Зміна кількості відбувається, коли три особи стають чотирма, або коли з'являється безліч основних божеств, а чи не лише кілька. Зміна розташування передбачає зміну позицій лотоса, напівлотоса і т.д.

Можливий прояв лише кольору. Іншими словами, є відмінності білого, червоного та інших квітів, проте товщина та інші характеристики, пов'язані з обрисами візуалізації не чотки. Крім того може бути прояв лише контуру, а не кольору. Коли відбувається поступове зникнення, то візуалізація стає все менш ясною, хоча ви і не на Стадії завершення. І не повний прояв відбувається, коли можуть візуалізувати кожну частину тіла - голову, руки і т.д., головного і другорядних божеств, але не їх у загалом.

Дев'ять чорт мирних божеств (*zhi ba'i tshul dgu*) є протиотрuti (*gnyen*) від цих проблем. Форми божеств, обличчя, руки тощо. повинні бути м'якими (*mnyen pa*), а не жорсткими, як кістки чи дерева. Їхні тіла повинні бути пропорційними, що поступово звужуються. до талії. Їх плоть не повинна бути в'ялою, але пружною. Вони мають бути гнучкими, у тому сенсі, що їх суглоби та члени рухливі. Їхні тіла мають виглядати здоровими, а їх шкіра ніжна та юна. Їхні кольори мають бути чіткими та ясними, і вони мають випромінювати світло у тому сенсі, що вони мають випромінювати безмежне світло. Їх форми мають бути величні та прикрашені знаками вищих істот, а отже, привабливими. І, нарешті, у них має бути інтенсивна присутність, яка затьмарює все своїм блиском.

Гнівні божества також мають дев'ять якостей. Їхній вираз (*nyams*) пристрасті має бути полонить (*sgegs pa*), їх вираження гніву має бути героїчним (*dpa' ba*), їх вираження незнання має бути жахливим (*mi sdug pa*). Такі три вирази (експресії) тіла. Вони повинні голосно сміятися (*gad mo*) "ха-ха" та "xi-xi". Вони повинні люто кричати - "схопи, бий!".

Вони повинні грізно ревти, подібно до гуркотів тисячі. гр-омів та розривів тисяч блискавок. Такими є три їх вислови промови. Також вони повинні співчутливо брати заблуканих істот та світи під свою опіку. Вони повинні залякувати, підкорюючи варварів своїм гнівом. І вони мають бути мирними у тому сенсі, що вони сприймають все, як має єдиний смак дхармат. Такими є дев'ять танцювальних виразів-експресій.

2.2.1 Відділення від божества

Третя тема пов'язана з тим, що називається "відділенням від божества". В інтервалах між цими медитаціями потрібно включати періоди медитації на божестві неконцептуальним спогляданням (mirtog pa puam par 'jog pa). Це послаблює відчуття втоми від практики, що може виникнути. Потім знову медитують лише на божестві, візуалізуючи ясно і безпомилково, без концепцій.

2.2.2 Привнесення божества на шлях

Четверта тема пов'язана з тим, як принести божество на Шлях, або, іншими словами, як очистити (якщо тиб. sbyang ba, то це-тренувати) свої здібності, коли стають послідовником цих практик. Візуалізуй божество тим, хто стоїть, сидить лежачим. Уявляй його, що стоїть на маківці голови, що лежить на спині, обличчям вниз, що знаходяться далеко, близько, всередині гори, в глибині океану, масивним, як гора Сумеру, або ж маленьким, як порошинка. Якщо ти можеш медитувати так, тоді, досягнувши медитативного переживання, подібного до річки, ти привнесеш божество на шлях.

2.2.3 Змішування свого розуму з божеством

П'ята тема називається "zmішуванням свого розуму з божеством". Щоб усунути будь-які двоїсті фіксації, які можуть бути ві-

дночно медитатора та медитації, вправляйся у нероздільному змішуванні свого розуму з формою божества. Коли ти зможеш залишатися в повній і досконалій формі божества так довго, як захочеш, а також не відволікаючись на думки, тоді ти досягнеш стійкого переживання, подібного горе.

І далі настане момент, коли ти зможеш візуалізувати божество дуже детально, аж до часу на його тілі та зіниць очей. Також, тоді ти не будеш підвладний ніяким зовнішнім впливам і зможеш медитувати день і ніч на своєму мандалі божества. На цьому рівні досконалої майстерності твоя здатність стане досконалою. Є вісім заходів ясності та стійкості, які вказують на досягнення чи не досягнення цього. Чотири міри ясності - це сяйво (gsal le), чистота (sang nge), блиск (lhag) ge) та виразність (lhang nge). Чотири міри стійкості (brtan pa) - це нерухомість (mi g.yo), незмінність (mi' gyur), досконала незмінність (mngon par mi 'gyur) та всемірна мінливості (cir yang bsgyur). Коли ці вісім заходів ясності та стійкості досягнуто, виходять на рівень, відомий як "переживання досконалості (mthar phyin)". Тоді змішують прояви з мандалою божества.

Третю та четверту теми легко зрозуміти. У п'ятій ми бачимо вісімвімірності стійкості. Перша - це сяйво, яке відноситься до ясного та виразного прояву того божества, на якому медитують, аж до зіниць його очей. Наступний захід - це чистота, стан, у якому усвідомлення має сенс життєвої сили (seng bag). Це ясне, порожнє і виразне, а чи не притуплене і позбавлене ясності сприйняття. Якщо божество, на якому ви медитуєте, це лише мертвий і твердий прояв, а не схожий на веселку, як має бути, тоді кожна його деталь має бути охоплена мудрістю всезнання (thams cad mkhyen pa'i ye shes), аж до пір і волосків на тілі. Коли це є, то виникають і близькуче присутні сотні якостей, пов'язані з ясністю органів почуттів, що є блиском. Форма божества також має бути інтенсивно виразною. Іншими словами, ви не повинні думати про це, виводячи (rjes dpag) присутність і прояв. Замість цього вони повинні виникати в розумі безпосере-

дньо (mngon sum), з Виразною ясністю. Такі чотири міри ясності.

Далі йдуть чотири заходи стабільності. Перша - це нерухомість, яка означає, що медитація не може бути похищена такими загальними недоліками, як забудькуватість і лінъки. Друга - це незмінність всупереч недолікам змін візуалізації, таким як розплівчастість та нечіткість. Коли візуалізація більше не з'являється лише на короткі періоди часу, але може підтримуватися день і ніч, без відволікання навіть на самі тонкі думки, вона стає абсолютно незмінною. І, нарешті, коли ви медитуєте на таких чинниках, як колір божества, його обличчя та руки, рухи, випромінювання та втягування променів світла, а також все виникає як належить, то практика стає всіляко мінливою.

Втім, здатність зберігати ясність і спокій, коли практикують медитацію на божестві, - це позитивна якість. Тим не менш, незалежно від того, що вчасно медитації форма божества є неясною або чітко ясною, хоч і не медитують, є помилка чіпляння за візуалізацію. Тому коли освоюють ясний прояв візуалізації, необхідно вправлятися у стадії розчинення (bsdu rim).

Сьогодні, багато людей не практикують стадію розчинення, окрім як у короткому завершенні медитації. Вони кажуть різне: "Ви ніколи не повинні втрачати з уваги три мандали, тому не слід робити стадію розчинення і т.д." Це вказує на те, що вони не тільки не розуміють ключові моменти Стадій Зародження та Завершення, але навіть не бачать помилковість концептуальної фіксації стосовно вищого божества. Очевидно, що це ознака незнання. Саме тому вчать стадії розчинення. Стадія розчинення очищає звичні тенденції, пов'язані зі смертю та встановлюють причинний зв'язок із Дхармакаєю. На шляху Стадії Завершення ілюзорне тіло розчиняється у світлі. Стадія розчинення не тільки готове практикуючого до цієї стадії практики, але також до проникнення ключових моментів (gnad dub snun) ваджра-

ного тіла, а також до стягування каналів, вітрів і крапель-тиглів у центральний канал. Втім, тільки це і породжує всі просвітлені якості шляху Ваджраяни.

Чи було розвинене символічне чи істинне Ясне світло у своєму власному стані буття, є десять знаків, які з'являються, коли елементи послідовно розчиняються, тоді як з природи стадії розчинення (*thim rim*) виникає Ясний світло трьох проявів. Коли він з'являється, всі звичайні помилкові прояви втягаються в простір (*klong*), і три прояви розчинаються у Ясному світлі. При цьому є лише виникнення Дхармати, Мудрості, вільної від вигадок.

Коли це відбувається, деякі практикуючі повинні більше приділяти уваги Стадії Розчини, а не стадії зародження. Це актуально для тих, хто хоче братися до доброчесним пра-гненням під час стану глибокого сну та сновидінь, а також для тих, хто вдень залучений до практики запровадження вітру-розуму в центральний канал. Ті, хто хочуть практикувати особливу практику Стадії Завершення, яка актуалізує. Ілюзорне тіло Ясне світло, також повинні зробити упор на стадії розчинення. І це ж повинні зробити ті, хто хоче з'явитися в божественному тілі єдності тренування (*slob pa'i zung 'jug gi lha sku*), коли відкидають своє звичайне тіло. Це також стосується тих, хто прагне до досконалості цього процесу, до актуалізації стану єдності без тренування. Цей стан досягається завдяки розчиненню в Ясному ментальному світлі. тіла, що спирається на звичні тенденції незнання. І, нарешті, є ті, хто закінчує свої дні, так і не досягнувши Просвітлення, а також ті, хто хоче з'явитися в об'єднаної Самбогакаї, перебуваючи в Ясному світлі першого проміжного стану, стані (*dgongs pa*) Дхармакаї. Ці практикуючі також повинні робити більший наголос на фазі розчинення, ніж на Стадії Зародження.

Крім того можуть бути і ті, хто лише хоче здійснити нижчі [тиб. *smad las*] активності, подібні до підкорення духів і дарування захисту. Для цього вони зосереджуються викл-

ючно на візуалізованих проявах божества йідама, а також на поширення і збирання променів світла. Такі практикуючі можуть відчути радість від своїх візуалізацій, а також породити гордість. Однак такий підхід не відрізняється від не-буддійського. У результаті вони переживатимуть наслідки своїх негативних дій.

Деякі можуть заперечити, що "це може бути і так, але для чого змішувати нашу термінологію з термінологією нових шкіл, використовуючи терміни "ілюзорне тіло" та "Ясне с-вітло". — Який сором казати такі речі! Це послідовники Нінгма, які навіть небачили певні класи тантр, такі як "Тантра досконалості таємниці (gsang ba yongs rdzogs)" і "Херука Галпо-тантра". Такі люди нічого не знають про основні тексти, пов'язаних із практиками трьох внутрішніх тантр!

Тим не менш, вважається, що характерна риса (khyad chos) школи Нінгма Ранніх Перекладів (snga' 'gyur), це твердження, що цитадель розуміння захоплюється в просторі ваджраної вершини, на піку всіх колісниць (theg rtse rdo rje tsemo'i dbyings su dgongs pa). У такому твердженні мається на увазі те, що необхідно відкинути все форми ментальної діяльності, навіть Стадію Зародження та інші десять природ. Іншими словами, необхідно перебувати в оголеній відкритості порожнього усвідомлення (rig stong zang thal), як пояснюється Дріме Озером у "Скарбниці дорогоого Дхармадхату (chos dbyings rinpoche'i mdzod)". Іди ж стопами цього досконалого Будди і я буду радий!

2.2.4 Об'єднання божества з реальністю

Ви не повинні заспокоюватись на простому змішуванні свого розуму з божеством. Щоб пов'язати божество з його істинною природою (don), необхідно зрозуміти, що це твій власний розум, разом із зборами восьми свідомостей, виникає як форма та мудрість божества. У цьому властивому стані самоусвідомлення (rig pa) є пробудженим розумом (бодхічіттою), що результує формою божества. Будучи різноманітними, вони дозрівають як

один смак, через нероздільність Стадій Зародження та Завершення – велике Тіло Мудрості.

2.2.5 Чотири цвяхи, що скріплюють життєву силу

Але, якщо цей момент незрозумілий, того Стадія Зародження не відрізняється від форми накопичення звичних тенденцій, які закріплять звичайний стан існування. Тоді ти відвернешся від шляху Визволення і твоє досягнення зведеться не більш ніж до переродження злим духом або демоном, подібним до Рудрі! Ось чому вчать, що "четири цвяхи, що скріплюють життєву силу (srog sdom gzer bzhi)" мають величезну важливість. У тридцять дев'ятому розділі "Тантри досконалої таємниці (gsang rdzogs)" сказано:

Мудрість чи мирське, якщо чотири цвяхи,
Ті, що скріплюють життєву силу, не вбиті,
Практика ніколи не буде Плідною.
Спосіб володіти життєвою силою всіх Славних,
Складається в розумінні одного моменту та здобутті
життєвої сили всього.

Також як Рахула ковтає сонце на небі,
Не ганяючись за відображеннями у тисячах водойм,
Для набуття життєвої сили їх усіх Чотири цвяхи, що
скріплюють життєву силу, дуже важливі.

"Цвях самадхи (tin nge 'dzin)" дозволяє перетворити сильну притягливість по по відношенню до свого звичайного тіла у форму божества. Це відбувається завдяки односпрямованому зосередженню (sems rtseg cig) на формі божества, як на опорі, використовується для візуалізації, а також завдяки подальшому його розвитку. У тантрі сказано:

Цвях самадхи, це односпрямоване зосередження розуму. На Тілі божества та на капалі без відволікання.

Опануй трьома б'єктами і зустрінься
З Великими Славним віч-на-віч.
Інакше херуку не побачиш. Без цвяха постійного са-
мадхи Ніколи не побачити Просвітленого Тіла.

Трьома об'єктами опановують таким чином. На початку божество ясно є як об'єкт думки (*bsam pa'i yul*), потім ясно присутній як видимий об'єкт (*mthong ba'i yul*) і, нарешті, воно ясно присутнє як відчутний об'єкт (*reg pa'i yul*). Божество є розумом, що дозвілля як чудова форма (*sku*), зустріч з якою називається "досконалою візуалізацією". У "Радах Велико славного (*dpal chen zhal lung*)" сказано:

Усі форми божеств мудрості
На початку прояснюють як об'єкти розуму. Потім ро-
звивають силу їхнього актуального прояву,
А потім, завдяки силі абсолютно чистого розуму,
Їхня природа проявляється як чуттєвий об'єкт.

I, нарешті, дві істини стають нероздільними; Досяга-
ється досконала гнучкість тіла та розуму,
А божество ясно проявляється, як відчутний об'єкт.
Так ти долаєш явний вияв нечистого тіла.

Що стосується "цевяха сутнісної мантри (*snying po sngags kyi gz'er*)", то слідує односпрямовано зосереджуватися, коли корінна мантра чи обертається навколо життєвої сили в Серці (*thugs srog*) або обертається туди і назад. Потім, коли підраховується мантра, видих, вдих та затримка дихання очищаються як сутність просвітленої мови. У тій самій тантрі сказано:

Як цвях сутнісної мантри повторюй мантру
Головного божества всіх зборів,
Як кореневу мантру навколошню життєву силу у Се-
рці ХУМ.
Візуалізуй випромінювання та поглинання, а також
повторюй мантру.

У цей час з'являються слава, процвітання та проповідь. Потенційна сила стане досконалою, а божества зберуться. Без досконалості Наближення через цвях сутності життєвої сили Божества та пов'язані обітницею Дамчени не з'являться.

Третє - "цвях незмінного розуміння (Стану?) (Dgongs pa mi 'gyur ba'i gzer)". Неважливо як ви практикуєте, з Великим Славним [Херукою] або з будь-якими іншими мирними та гнівними божествами, ви повинні зрозуміти, що божество є не що інше, як ваш власний розум. Разом з цим розумінням божество дозвідає у свою сутність, стаючи одним смаком із Дхарматою (Реальністю) (chos nyid). І ці два стають великим рівністю. У тантрі сказано:

Як цвях незмінного розуміння Великославний [Херука],

А також усі збори Мирних та Гнівних божеств
Є нічим іншим як своїм розумом. Навіть Рудра є нічим іншим як розумом.

Будучи порожнім, сам розум є Дхармакая. Будучи ясним і виразним, він Самбхогакая. І, виявляється природним чином, багатьма способами, він - Нірманакая. Прояви — це чоловічі форми, а порожнеча — жіночі.

Нероздільність прояву і порожнечі - це Тіло Мудрості. Неймовірні думки, а також спогади є повністю досконалими, почетом Славного. Вони не описуються та просвітлені спочатку,

Оскільки вони ніколи не відхиляються від цієї природи. Без цвяха постійного розуміння, Досягнення ('grub) Великого Славного Не приведе до найвищого Досягнення, Лише до звичайного, подібного до Рудрі.

Четверте - "цвях випромінювання (випускання) і поглинання (-phro 'du'i gzer)". Ця велика чудова ілюзія (phrul chen po) передбачає освоєння кожної з чотирьох видів просвітленої активності (phrin las). Це також необхідно, як біла бура для алхімії (Bzhu brtul). У тантрі дається таке пояснення:

Як цвях випромінювання та поглинання
Візуалізація використовується для трансформації-
. Знаючи це, всі бажання здійснюються. Завдяки
самадхи випромінювання та поглинання.

Потенціал розуму наводиться до досконалості,
І все, що видається, — з'являється. Силою благословення мантр та мудрий,
Усі активності, що допомагають та шкідливі, будуть здійснені,

Умиротворюючі, збільшують,
контролюючі та гнівні,
Подібно до того, як звеличення
та підношення однієї коштовності

Приводять до обставин
здійснення всіх бажань.
Якщо ж цвяхи різних випромінювань та поглинань не-
емає,

Тоді [ні?] один об'єкт зосередження
не приведе до мети. Але якщо ти знаєш, як переход-
ти від поширення до збирання,
Тоді навіть нижчий демон тедранг Виконуватиме б-
езперешкодну активність
та здійснювати всі дії,
Оскільки все є чудовим творінням розуму!

Коли основні моменти цих настанов про чотири цвяхи засвоє-
но, Просвітлене Тіло буде безпосередньо сприйняте, і ти наб-
удеш його життєву силу. Знайди справжню мову, і ти набуваєш
життєвої сили просвітленої мови. І коли буде контролюватись
сама Реальність, ти набудеш життєву силу просвіщеного Роз-
уму. Твої три брами з'єднаються з просвітленим Тілом, Мовою
і Розумом мирних і гнівних сугат, і різноманіття стане одним
смаком (*ro gcig*). Зроби це, і ти здобудеш тисячоразову життєву
силу Сансари та Нірвани. Так ти очистиш уроджений потенці-
ал (*rtsal*) (енергію?) Мудрості та освоїш різні види просвіщеної
Активності.

| П'ята тема зрозуміла ясно. Шоста тема стосується зв'язку
божества з реальністю, яка також називається "розвиток (-
bogs 'don) Стадії Зародження" та "зв'язок через активності
найближчої причини (*nye rgyu spyod pas mtshams sbyar*)".
Практика сутнісних момент у медитації Стадії Зародження,
як було описано вище, передбачає входження у йогічні пр-
актики з особливими тимчасовими періодами та кількістю.
Це дозволяє вийти за межі мирських шляхів та отримати
безпосередній зв'язок з шляхом бачення, вищим духовним
здійсненням Великого друку (*phyag rgya chen po mchog gi*
dngos grub). Саме це мається на увазі під терміном "вихід
за межі у вигляді поведінки". У "Блазі колісниці (*shing rta*
bzang po)" сказано, що, незважаючи на вищий шлях Стадії

Зародження та інші [практики] самі по собі вони не призводять до звільнення, оскільки необхідні інші чинники, що розвивають практику. Таким чином, хоч і мають вісъмома заходами ясності та стійкості на шляху Стадії Зародження, але якщо не використовують сутнісні настанови (*man ngag*) чотирьох цвяхів, які скріплюють життєву силу для розвитку її за допомогою поведінки, тоді буде неможливо досягти результату цього процесу, стану відъядхари.

Тому в контексті зв'язку божества з реальністю ви повинні медитувати на шляху певної досконалості (*lam nges rdzo-gs*). Отже, потрібно освоювати різні стадії, від самадхи великої порожнечі до складної форми повного кола мандали, а також необхідно досягти досконалості восьми заходів ясності та стійкості. Це називається "шляхом з певної поведінки з періодами та кількістю (*spyod pa'i dus grangs nges pa'i lam*)". Як сказано:

Досягають могутності та вищого стану
Протягом шести, чотирнадцяти чи шістнадцяти
місяців.

Таким чином, за допомогою перетворюючих ритуалів (*spog cho ga*) просто неможливо не досягти рівня відъядхари протягом шести місяців.

І навіть якщо таке неможливо, сказано, що ті, хто присвячують себе практиці, оскільки їх шлях також потребує ясної мети для навчань, до яких вони залучені. Такий тип практикуючих на початку розвиває правильне розуміння ключових моментів щодо Стадії Зародження та завершення, а потім, з самого початку вони пов'язують свою практику з підходом та здійсненням, спираючись на сутнісні настанови чотирьох цвяхів, які скріплюють життєву силу. Таким чином, у нашому бутті, відповідно розумовим нахилам індивідуума, народжуються різні якості.

Все інше рівносильне відходу від основних моментів Зародження та Завершення. Просто називати свою практику "наближенням і досягненням" і залишатися в ретріті на протягом років не приведе ні до чого, крім труднощів. Начитування сотень мільйонів мантр не викликає навіть медитативного тепла (drod) звичайних якостей, які є знаками розвитку на дорозі. Іншими словами, якщо сутнісні моменти Шляху не беруться до уваги, що старанність не приведе ні до чого, крім погоні за міражем.

У цьому контексті цвяха зосередження (самадхи) на божестві згадується " освоєння трьох об'єктів (yul gsum gyad du gyur pa)". І в тексті сказано: Спочатку божество ясно присутній як об'єкт думки (bsam pa'i yul), потім ясно присутній як видимий об'єкт (mthong ba'i yul) і, нарешті, воно ясно присутнє як відчутний об'єкт (reg pa'i yul). І це можна сформулювати інакше: "Спочатку ясно присутній як об'єкт розуму (yid), потім ясно присутній як об'єкт органів чуття (dbang po) і, нарешті, ясно є як об'єкт тіла (lus)".

На початку слід досягти знайомства (goms pa) із проявом божества. На цьому етапі є божеством лише в концептуальному чи вербальному значенні (bsam pa'i blo rtog gam ngag kyi brjod pa). Іншими словами, божество ясно тільки з точки зору аналітичного розуму, і при цьому необхідно скористатися думками певним чином (rtog dpyod kyi blo n-gor). Це називається "ясно бути присутнім як об'єкт думки" або "ясно бути присутнім як об'єкт розуму". Коли знайомляться з проявом божества і досягають певної стійкості у цьому В процесі, більше немає необхідності запечатувати медитацію (rgyas 'debs) думками, використовуваними на попередній стадії. Натомість божество стає якби видимим для повністю функціонуючих чуттєвих здібностей ока. Не втрачаючи з виду еліксир безтурботності без думок (rtog med zhi gnas kyi rtsig), прояви візуалізації стають виразними, аж до зіниць очей божества. Саме це мається на

увазі під "ясним присутністю як видимого об'єкта" або "ясні присутністю як об'єкта органів чуття".

Наприкінці цього процесу Стадія Зародження повністю освоюється. І коли досягають стану зрілого відъядхари, більше не сприймають звичайні нечисті прояви, оскільки вони зливаються з мандалою божества. У цей момент актуалізується ілюзорне тіло (*sgyu lus*), об'єднана форма божества (*zung jug gi lha sku*). Саме це мається на увазі під "ясним присутністю як відчутного об'єкта" або "ясним присутністю як б'єкта тіла". Настанови про чотири цвяхи, які скріплюють життєву силу, є ключовими моментами, які дозволяють опанувати тисячочасткову життєву силу Сансари і Нірвани. Ці сутнісні настанови нерозривно пов'язують звичайні тіло, мову, розум і активності, що сприймаються в Сансарі, з просвітленими Тілом, Мовою, Умом і Активностями, пов'язаними зі Станом Будди, скріплюючи їхню життєву силу подібно цвяхів. Коли освоюють ці моменти, то досягають повної влади над Сансарою та Нірвана, а також нечисті тіло, мова і розум очищаються і трансформуються в просвітлені Тіло, Мова та Розум. З цього моменту здійснюють Діяння Будд (*sangs rgyas kyi mdzad ra*) за допомогою чотирьох типів неймовірної просвітленої активності (*phrin las*) - умиротворюючою, збільшує, підпорядковує і гнівною (*zhi rgyas dbang drag*). Таким чином, чотири цвяхи, що скріплюють життєву силу, містять ключові моменти шляху Стадії Зародження.

Сказано, що шляхи, позбавлені цих принципів, подібні до "бігу на місці", тобто така активність приносить лише втому. Правда полягає в тому, що ці шляхи не призводять ні до чому, крім втрати сил. Крім того, хоча ми класифікуємо божеств, на яких медитуємо, як божеств мудрості або мирських, цей поділ насправді робиться на На основі того, була або не була осягнута (*rtogs*) порожнеча. Іншими словами, поки мають цвях незмінного розуміння Реальності (Дхармати), навіть візуалізація себе в формі мирського демона

дасть силу досягти найвищого духовного досягнення (*dngos grub*). З іншого боку, ті, хо не мають цвяха незмінного розуміння, впевнені в тому, що вони і божество різні. Такі індивідууми не отримають найвищого духовного досягнення, незважаючи на медитацію на позамежному божестві йїдамі. Адже вони зайняті тим, що вправляють свій розум бути гнівним та пристрасним. Незабаром іхній розум стає впертим, як у лютих варварів, які захоплені ритуалами жертвоприношень та іншими безсердечними практиками. Ці люди насправді пов'язані у своїй практиці з могутнimi мирськими духами, під чий вплив вони підпадають. І хоча вони можуть називати це Таємною Мантрою, насправді це називається Вченням Демонів, від якого застерігає "Калачакра-тантра". У такому підході виразно збиваються зі шляху і закінчують тим, що стають демоном чи духом.

2.3 Привнесення переживань на шлях

Сьома тема містить дві частини: десять речей (*shes par bya ba*), які слідують зрозуміти і шість основоположних обітниць самої (*dam tshig*). Щодо першої сказано, що Таємна Мантра повинна практикуватися подібно до десяти пізнаваних речей, починаючи з ілюзії міражу. Таким чином, говориться, що Таємна Мантра має практикуватися з десятичастним розумінням. І це стосується всіх випадків споглядання мандали божеств, у медитативному чи постмедитативному станах.

Десятичастне розуміння таке:

- 1 Садхани подібні ілюзіям;
- 2 всі назви і слова не мають сутності (snying po),
подібно до міражу, який обманює диких жителів;
- 3 всі активності подібні до снам;
- 4 всі речі позбавлені істинної природи,
подібно до відображення у дзеркалі;
- 5 всі місяця і землі подібні до міст гандхарвів;
- 6 всі звуки порожні від самобуття (ngo bo), подібно до еху;
- 7 всі чудові форми подібні до відображенень
Місяця у воді - проявляються,
але немає справжнього існування;
- 8 різні медитативні занурення самадхи
подібні до бульбашок на воді;
- 9 всі випромінювання та поглинання різноманітні,
подібно до оптичних ілюзій;
- 10 всі чудові прояви виникають у різний спосіб,
але не мають власних характеристик (mtshan nyid),
подібно до магічних ілюзій.

Друга тема пов'язана з шістьма основними обітницями та сам-
яями:

- 1 ніколи не переставати прагнути до вчителя,
який дає сутнісні настанови (man ngag);
- 2 намагатися створити сприятливі умови для
медитації та відкидати несприятливі;
- 3 не дозволяти згасати своєму медитативному зануренню,
чим би не займався;
- 4 не відмовлятися від свого божества;
- 5 i 6 зберігати суть своєї медитації та
поведінки в таємниці від тих,
хто не є відповідним учнем.

2.4 Результати шляху, пов'язані з [Рівнем] Чотирьох Відъядхар - Тримачів Ведення

2.4.1 Наближення

У другому розділі пояснюються рівні досягнення, пов'язані з [-рівнем] Чотирьох Відъядхар, у відповідність з особливим шляхом поділу цих чотирьох рівнів на чотири частини Наближення та Досягнення (*bsnyen sgrub*). Все це стосується практики Наближення, в якої розум зосереджують на тонкому самадхи, єдиного друку (*rhyag rgya gcig*) та інших аспекти, що залучаються для візуалізації трьох об'єктів. Така медитація є причиною того, що виявляються якості, пов'язані з Шляхами Накопичення та З'єднання. З взаємозалежного ланцюга, пов'язаного із застосуванням уважності (*dran pa*) та іншого тонкі енергії п'яти елементів входять до центрального каналу як переживання цього знання (*shes bya'i nyams su*). Є певні знаки, які зазначають виникнення цього процесу, включаючи прояви диму, міражів, спалахів та безхмарного неба (*smig rgyu dang srin bu me khyer dang sprin med kyi nam mkha'*). Все це слід розуміти як знаки того, що починають розгорватися прояви медитативних переживань.

Крім того, є деякі знаки, які з'являються уві сні. Неодноразово бачити себе оголеним це знак того, що звичні тенденції очищаються. Сходження по сходи в небо - це знак здобуття досягнень (*thob pa*). Сидіти верхи на сніговому леві чи слоні – це знак подолання перешкод (*non pa*). Є також знаки, пов'язані з отриманням передбачень, наприклад, образи божеств, що з'являються, можуть посміхатися. Якщо коротко, то у "Ваджрний структурі (*rdo rje bkod pa*)" пояснюється, що є неймовірне кількість знаків, які вказують на розвиток по дорозі. Однак, радіти їм як знакам своєї переваги, означає піддаватися впливу демонів. Тому слід робити все, що б залишатися вільним від відшкодувань на щось позитивне.

І так само, коли медитують на стадії зовнішньої спеки (*rhyi'i drod*), то бачать дрібні частинки, літери, символи, атрибути рук,

тонкі форми (rdul phran dang yi ge dang phyag mtshan dang sku phra mo) та інші знаки. Сприймаються також кольори та об'єкти (kha dog dang skye mched), пов'язані з вогнем, водою, вітром та іншими подібними факторами. На стадії внутрішньої спеки, внаслідок медитації на божество, рух дихання (dbugs) стає невідчутним. На стадії таємного жару усі об'єкти (spyod yul) осягаються як ілюзорні. Без необхідності узгоджених зусиль без опори на причини та умови, всі явища (chos thams cad) осягаються як просвітлені всередині базового простору (простору основи?) (dbyings). В результаті цього все переживання ясно виявляються як Мудрість.

Є ножі знаків, які виникають у цьому процесі медитації. Зовнішніми знаками є прояви світла, звуків і запахів. Форми божеств можуть сміятися, масляні лампи можуть самі собою спалахувати, а капали можуть злітати в повітря. Крім того, можна насолоджуватися хорошим самопочуттям та відчуттям захоплення. Внутрішні знаки полягають у збільшенні співчуття, ослабленні прихильності, неупередженому відношенні, більшої уважності по відношенню до обітниць самої, а також у добром становищі по відношенню до Гуру і до друзів по Дхармі. Також можуть слабшати надії на позитивний результат, прихильність до Сансарі та страх демонів. Як і раніше слід відкинути відчуття радості від того, що отримуєш щось подібне.

Внаслідок досягнення вершини (rtse mo) з'являються різні знаки, які відзначають змішання розуму та проявів. Наприклад, п'ять затъмарень-кльош більше не виникають у зв'язку із зовнішніми об'єктами, а також п'ять зовнішніх елементів більше не можуть пошкодити тілу.

На стадії терпіння (bzod pa) всі прояви стають податливими (м'якими), а також виникають деякі знаки того, що з'являється контроль над розумом та проявами. Наприклад, з піску тоді може з'являтися золото, а також вода із сухої землі та дерева з деревного вугілля. При цьому тіло не обов'язково змінює свій звичайний стан, але розум дозріває (smin pa) у форму божества.

Ця стадія називається «Повністю дозрілим Відъядхарою» (від'-ядхарою дозрівання) (*rnam par smin pa'i rigs 'dzin*)". У "Обширній ілюзії (*sgyu' phrul rgyas pa*)" сказано:

Подібно до сургучу і рельєфу на пресі,
Велика Друк, перед своїм досягненням,
Є чимось іншим як досконалою і могутньою формою.

У цьому уривку "рельєф на пресі (*rgya mig*)" є метафорою тіла (*lus*), тоді як "Сургуч" відноситься до розуму. Сенс цього пов'язаний із здійсненням Великої Друки (махамудри). І в цьому уривку вказується, що якщо вмирають на цій стадії, недосягнувши вищого стану (*chos mchog*), то Махамудра досягається в проміжному стані-бардо, подібно до того як глинняна фігурка (*sa' tsa tsha*) виходить з форми. Причина цього полягає в тому, що тіло, яке народжується (народилося? пр.вр.?) в результаті дозрівання карми, буде відкинуто, а розум перетвориться на форму божества. В "Етапах шляху" сказано:

Коли Наближення практикують упродовж шести місяців,
Ваджрне тіло поки що не досягається.
Внаслідок невеликих зусиль, а також деяких умов та
доброзичливостей,
Залишкове тіло, обумовлене концепціями, залишається.
Завдяки усвідомленню слідують (йдуть?) до стану Ваджрадхари.

З іншого боку, коли досягається потужний стан самадхи, пов'язаний із рівнем вищого стану, отримують повний контроль над життєвими процесами. У тантрі сказано:

Коли досягається стан відъядхари,
Наділене силою довгого життя,
То знаходять контроль і досягають вищого стану. Протягом шести, дванадцяти чи шістнадцяти місяців.

2.4.2 Близьке Наближення

Йдеться про те, що шлях бачення (mthong ba'i lam) здійснюється під час практики. Близького наближення (nye bar bsnyen pa). У тантрі сказано:

Досконалість підношення, що включає все оточення,
Докладай зусиль, як у традиції (стадії) Наближення.

На цій стадії, незалежно від того, як медитують, від єдиного стану великого таїнства (gsang chen rigs gcig) і до сконструйованого друку (phyag rgya spros pa), ясність та стійкість візуалізації поєднується з Реальністю, природою великого блаженства (chos nyid bde ba chen po'i don). Така практика призводить до того, що насправді У справі проявляються якості семи факторів просвітлення (byang chub yan lag bdun gyi yon tan). Коли розум досягає шляху Бачення, виникають п'ять форм ясновидіння (mngon par shes pa), чотири чудові еманації (cho'phrul) та інші здібності, пов'язані з цією стадією. Крім того, з'являється здатність чути Вчення-Дхарму безпосередньо від Будд. Нірманакаї. Далі, коли стає очевидною справжня природа об'єктів (don rang gi mtshan nyid mngon du byas pa), великий та вищий стан доводиться до своєї досконалості (mthar phyin), а забруднене тіло перетворюється на Ваджрне Тіло. І оскільки ця форма (стадія?) вільна від народження та смерті, вона називається "Відъядхарою контролючим тривалістю життя" (tshe la dbang ba'i rigs 'dzin). В "Етапах шляху" сказано:

Разом із здобуттям досягнення восьми зборів,
Природу бачать, до неї входять і досягають досконалості. Тому забруднення тіл, світів і місць народження добігають кінця.

Стаючи Ваджрним Тілом,
сім'єю життя (tshe yi rigs),
Все, що бачать, є Нірвана. Без відкидання тіла досягається
рівень Стану Будди.
Усі страхи зникають, а чудові еманації
стають досконалими.

Дана стадія здійснення (sgrub) подібна до тієї, що великий ачар'я Падмасамбхава досяг у печері Маратика, де Мандарава була його партнеркою з практики, і де він досяг стану, вільного відродження та смерті, за допомогою практики безпосередньої причини (nye rgyu'i spyod pa).

2.5 Досягнення

Практика Досягнення (sgrub pa) описується як шлях медитації, що вдосконалює. (Sgom pa'i lam). Щодо цієї теми в тантрі сказано:

За допомогою досягнення (здійснення) старайся на
шляху медитації,
І тоді досягнеш божественного Райдужного Тіла Ма-
хамудри.

Щодо характеристик, то природа цього медитативного стану вільна від помилок ('khrul ba) і тому подібна до стану Будди. Однак між ними є різниця у зв'язку із постмедитативним станом (rje sthob). На цій стадії енергія, пов'язана з рівністю Реальності (chos nyid mnyam par rtsal) все ще потребує очищення. На основі мандали тіла різні чудові еманації досягаються в стані нерухомого медитативного зосередження (mi guyo ba'i ting nge 'dzin). Внаслідок цього природа мандали тіла проявляється у райдужній формі, а ментальні забруднення, пов'язані з дев'ятьма рівнями-бхумі (sa dgu), очищаються. Далі, восьмичастковий шляхетний шлях повністю удосконалюється у формі Ясного Світла Мудрості (ye shes 'od gsal), вільного від тонких характеристик (mtshan ma). Завдяки цьому можуть отримувати як ментальні, так і символічні вчення від Самбхогакаї. У тантрі сказано:

Наше тіло стає печаткою переможних,
І божество стає явним за допомогою медитації. При-
крашене головними та вторинними Ознаками,
Воно є Відъядхарою Махамудри - Великої Печатки.

У цій категорії є різні підрозділи. Перебувають на рівнях з другого по п'ятий відомі як "Відъядхар ваджри". Оскільки їх розуміння є ваджрним, воно знищує забруднення кожного окремого рівня. Перебувають на шостому рівні зосереджуються на практиці Досконалості мудрості (*shes rab kyi pha rol tu phyin pa*) та повертають колесо Дхарми. Саме тому вони називаються "Відъядхарами Колеса [Вчення]". Ті, хто перебуває на сьомому рівні, називаються також, оскільки завдяки своїм майстерним засобам вони вміло працюють подібно до колеса. Перебувають на восьмому рівні мають неконцептуальну мудрість (*mi rtog pa'i ye shes*), подібну коштовність, і досягають контролю над своїм абсолютно чистим потенціалом (*rang gi khams*). Тому вони називаються "Відъядхарами коштовності". Перебувають на дев'ятому рівні називаються "Відъядхарами лотоса", оскільки вони вільні від прихильності і можуть створювати чисті світи (*zhing sbyong*), а також працювати на благо інших. Перебувають на десятому рівні роблять досконалою свою просвітлену активність, завдяки якій вони приносять благо всім живим істотам. Саме тому їх називають "Відъядхарами меча". В "Етапах шляху" сказано:

Друга Самбхогака, сім'я друку,
Складається з відъядхар Ваджри, колеса, коштовності, лотоса та меча.

Прикладом цього рівня досягнення є великий ачарья Падмасамбхава, коли він досяг реалізації в Янглешо, що в Непалі. Там він, спираючись на мандалу Славного Вішуддха Херукі продемонстрував те, як досягти рівня Відъядхари Махамудри. Великої Печатки. І це також те місце, де він досяг четвертого типу просвітленої активності.

2.6 Велике досягнення

Четверте - це практика Великого Досягнення (*sgrub pa chen po*), яка описується як Стадія не-навчання (*mi slob pa'i lam*). У зв'язку з цим сказано:

Коли знаки стають стійкими,
Демонструй Велике Досягнення.

На цьому етапі попередні шляхи були повністю пройдені, і акцент робиться на групової практиці, яка дозволяє зборам, разом із сотнею тисяч, об'єднатися з просвітленим станом. У цій мандалі, хто ставиться до спонтанної родини (*lhun gyis grub pa'i rigs*), здебільшого рівні Буддам щодо вищих якостей, якими воно мають. Тим не менш, у традиції Мантри є миттєвий розвиток, який відбувається в ході індивідуальних фаз (*bye brag phyed pa*) цієї стадії, внаслідок чого процес тренування доводиться до досконалості (*mtha' thug*). І коли це відбувається, то досягається Стан Будди без тренування, а також безпосередньо зустрічаються з Дхармакаєй. Іншими словами, на вершині цього стану досягають відкидання та розуміння (*spangs rtog*). Саме так переможний Падмасамбхава описує [рівень] "Відъядхари Спонтанної Присутності (*lhun grub rigs 'dzin*)". В "Етапах шляху" сказано:

У результаті вдосконалення сили попередніх сімей,
Як уже було пояснено, нечисте очищається,
А потрійне знання Стану Будди розгортається. Так
досягається спонтанно присутня сім'я.

Може виникнути думка, що вважати спонтанну сім'ю, що належить виключно до рівня Стану Будди не цілком правомірно. Однак це не так. Основний намір використовувати чотири сім'ї відъядхар, який виявляється в традиції мантр, полягає в уявленні п'яти шляхів традиції сутр. І це підтверджується загальним змістом того, що внутрішній зміст тантр пояснюється за допомогою шести меж та чотирьох принципів (*mtha' drug dang tshul bzhi*). Таким чином, Велике Досягнення, як це пояснюється в контексті просування через чотири розділи Наближення та Досягнення, також вважається метою практики, в якій нема чого усувати або досягати. Факт полягає в тому, що цей розумний сенс усуває будь-яке подібне протиріччя.

Цей спонтанний відъядхар класифікується як рівень стану Будди. Тим не менш є подальші рівні, які досягаються, коли природа цієї стадії досягає повної сили. Вищий рівень, подібний

до лотосу неприв'язаності, виникає, коли перебувають не забрудненими жодними негативними вадами, незалежно від того як безвідносне знання використовується під час аналізу. Це також стосується рівня Великого накопичення колеса - чакри складів (yi ge 'khor lo tshogs) та різних невимовних просвітлених якостей, таких як тридцять два піднесених головних ознак і вісімдесят другорядних. І, нарешті, також є тринадцятий рівень Ваджрадхари, на якому радіють невичерпному колесу прикрас (mi zad pa'i 'khor lo), просвітленим Тілу, Речі та Уму Татхагати. В "Рашних зборах прикрас (rgyan stug po bkod pa)" сказано:

Невважаючи на те, що вони пробуджені. У вищій сфері Аканіштхі,
Досконалі Будди не здійснюють
Свою просвітлену діяльність у сфері бажання.

Як говорилося раніше, індивідуальні рівні традиції мантри претинаються в одному моменті переживання (spyod yul skad cig ma), завдяки якому Просвітлення втілюється в Аканіштху та здійснюються незлічені просвітлені активності, такі як дванадцять дій безперешкодних вправних засобів (thabs ma' gags pa'i mdzad pa). Ці класифікації робилися у світлі причинних зв'язків, що створювалися автоматично (rang gir byed pa) і пояснювалися як є насправді. У тантрі сказано:

Коли досягають вершини, спонтанного здійснення,
то діють як регент-
Справді повертаючи таємне колесо,
Уча відповідної Дхармі всіх,
А також демонструючи дванадцять активностей (Ді-
й).

Прикладом цього рівня досягнення є великий ачарья Падмасамбхава у його теперішньому стані, в якому він перебуватиме до закінчення Сансари. Перебуваючи на На рівні Відъядхари спонтанної присутності, Падмасамбхава не відокремлений від усіх Будд. Він вчить Дхармі своє чисте оточення у сфері Аканіштхі Лотосового світла і ніколи не втомлюється проявляти

співчутливу активність заради блага живих істот.

Водночас сам великий майстер наділяє відъядхару силою контролювати тривалість життя, а також Великою печаткою. Таким чином, це не описувалося більшістю з його послідовників. Однак те, що я пояснив тут, відповідає моєму власному осягненню, яким я завдячує другому Будді (Падмасамбхаве), чий промені співчуття змусили розпуститися лотос мого розуму.

Деякі вважають, що Махамудра-Велика Друк охоплює з першого по сьомий рівні-бхумі (sa), тоді як стан спонтанної присутності (lhun grub) відноситься до трьох чистих рівнів. Однак, це не так. І це підтверджується щойно процитованою цитатою з "Етапів шляху". У зв'язку з цим Всеведучий писав: "Твердження деяких вчених, що стан Махамудри Великої Печатки охоплює з першого по сьомий рівні, і що стан спонтанної присутності відноситься до трьох чистим рівням, відповідає неправильному розумінню. Причина цього полягає в тому, що розвиток чотирьох видів Відъядхар охоплює всю стадію початківця аж до Стану Будди".

Індивідууми, які в основному вже зібрали два накопичення та досягли великої сили щодо їх знання та медитативного занурення можуть проходити через ці шляхи більш безпосередньо. Такі індивідууми миттєво переходят із Шляху З'єднання на Шляхи Бачення та Медитації. Завдяки цьому, вони слідують довершеного шляху (mthar phyin pa'i lam). Також є деякі з винятковими здібностями, які переходят прямо з Шляху З'єднання до Стану Будди. У тантрі сказано:

Деякі вдосконалюють п'ять істинних Тіл у шістнадцять. Від стану освоєння (dbang sgyur rigs),

Тоді як інші розвиваються від стану Махамудри - Великої Печатки До неперевершеного стану Саманtabhadri.

Зважаючи на це, може виникнути питання, чи не досягав другий Будда-Ачарья Падмасамбхава, реалізації поступово, як зазначається у прикладах. Однак, це не так, оскільки в таких те-

кстах як "Просвілення Вайрочани (rnam snang mnong byang)" та "Таїнства краплі місяця (zla gsang thig le)" вказується:

У блаженній сфері, відомій як Аканіштха,
Будди стають повністю просвітленими,
Та тоді випромінюють Просвілення тут.

Так було і з Буддою Шакьямуні. Хоча він став просвітленим і досконалим, досягнувши відкидання і осягнення незліченні кальпи тому, проте, він продемонстрував Дванадцять Дій (mdzad pa bcu gnyis) у цьому світі.

У другому розділі пояснюється, як слідують шляхам і рівням відъядхри, а також обговорюються чотири розділи Наближення та Досягнення. Втім, ці чотири практики можуть застосовуватись у різних контекстах. Вони можуть застосовуватися в контексті одного ритуалу, або ж з часом та кількостями, пов'язаними з практикою. Будь-який варіант прийнятний. Однак у даному контексті вони описуються у зв'язку зі стадіями та шляхами. На шляху накопичення знайомляться та звертаються до божества Посвяти. Потім, не роблячи нічого, що суперечить обітницям сама, які є життєвою силою Посвяти, божество-йідам розглядається як невіддільне від нашого розуму. Коли чотири практики Шляхи Накопичення завершено, посилюють практики, що відповідають Шляху З'єднання. Приступивши до таких практик актуалізують знаки, що відзначають стадії жару, вершини та прийняття (drod rtse bzod). Далі також актуалізується велика вища стан (chos mchog chen po), «Відъядхар повного дозвідання» (rnam smin rig 'dzin). Таке наближення.

На Шляхи Бачення справжнє Ясне світло виникає безпосередньо в нашому потоці розуму. Потім вогонь мудрості очищає елементи та нечисте тіло. У цей момент ще більше наближаються до божества йідаму, виявивши стан, що виходить за межі народження та смерті. Таке Близьке Наближення.

Далі, на Шляху Медитації актуалізують стан Відъядхари Махамудри, який за формі тотожному божеству йідаму. Таким є досягнення, що означає, що наше власне благо та благо інших здійснюються одночасно.

На шляху звільнення зусилля, які докладають заради власного блага, припиняються. У постмедитативному стані (*rjes thob*) на цій стадії просвітлені активності, які здійснюють для добра інших, не відрізняються від активностей Татхагат. Таке Велике Досягнення.

У контексті шляху накопичення, тонкі енергії п'яти елементів входять до центрального каналу, породжуючи п'ять звичайних знаків. Коли вітер землі входить до центрального каналу — з'являються такі знаки, як дим (*du ba*); коли входить вітер води - з'являються міражі (*smig sgyu*); коли входить вітер вогню - з'являються іскри (*me khyer*); коли входить вітер вітру – з'являються вогники (*mar me*); коли входить вітер простору – з'являється простір. Ці п'ять є знаками, які виявляються безпосередньо органів почуттів. У цей момент все, на що дивляється, проявляється як розплівчасте та туманне, подібно до диму; мерехтливе, подібно до міражу; спалахує, подібно до іскор; помаранчеве (*dmar ser*), подібно світильнику або подібно до безхмарного неба. Це відбувається лише в головному медитативній рівновагі.

Опис цих стадій спека, вершини та прийняття на шляху з'єднання легко зрозуміти. Однак, в описі стадії вищого стану, що пов'язується з Відъядхарою повного дозрівання, є важкі місця, які починаються зі слів: "Подібно до сургучу і рельєфу печатки". Слів "рельєф" тут співвідноситься з вирізаним малюнком надруку, тоді як "Сургуч" - це матеріал, який використовується для нанесення друку. Однак, у всіх значення і значення, цей приклад схожий з прикладом вилучення глиняної фігурки з форми. Сенс цього полягає в тому, що хоча розум може і дозріває у форму божества, проте менше все ще немає виходу за межі фізичного тіла,

яке є дозріванням минулої карми.

Далі слідує фраза: "Вищий стан контролю (dbang bsgyur rigs kyi dam pa)". І це відноситься до того факту, що на цій стадії досягають Тіла світла (dwangs ma 'od kyi lus) як опору, і навіть стають рівними доброю долею (skal ba) богам сфери форми. У цьому контексті воно схоже на Всемогутнього царя (dbang phyugs), або на Владику цих чистих небес. Так само можна описувати зовсім Просвітлене божество-йїдама як "Всемогутнього". У випадку «Відъядхари, який має контроль над тривалістю життя», причина визначається як знання. Це стосується думки, що розглядає нероздільну природу Сансари та Нірвани. І умова тут визначається як входження, тобто самадхи. Отже, той, хто зробив досконалими чотири практики шляху накопичення, може досягти шляхи бачення, використовуючи різні посилюючі практики, які мають на увазі групу практик по дорозі з'єднання.

У цей момент у цьому процесі виснажуються три забруднення (zag ra) і досягають ненародженого та невмираючого Ваджрного тіла. Три забруднення - це забруднення тіла (lus), сфери (khams) та місця народження (skyé gnas). Перше передбачає неможливість контролювати процес смерті та хвороби. Друге пов'язане з неможливістю використовувати стану медитативного зосередження, щоб побажанню народжуватися у сфері бажання. І третє передбачає неможливість контролювати процес народження одним із чотирьох способів.

Чотири дива (cho 'phrul) - це чудеса вербального виразу (kun brjod), відповідних навчань (rjes bstan), магічних проявів (rdzu 'phrul) та маніфестації явищ (chos snang). І хоча в "Стислому розумінні (dgongs 'dus)" представлені лише два різні види, цю категоризацію дуже легко пояснити. Чудо вербального вираження пов'язане з просвітленим розумом і в даному випадку співвідноситься свідомістю

розумів інших істот, завдяки власним психічним силам. Чудові прояви можуть змінювати сприйняття інших істот, наприклад, вселяючи віру тим, хто її немає. Чудо придає навчань відноситься до просвітленої мови, у зв'язку з навчанням будь-якої з трьох Колісниць Дхарми, яке найбільше підходить для підкорення учнів. І, нарешті, диво маніфестації явищ передбачає здатність здійснювати такі речі як землетрус у шести напрямах, а також маніфестація вісімнадцяти великих знамень (*ltas chen po*) вчасно вчення Дхарми.

Шлях медитації пов'язаний із відъядхарою Великого друку. У цьому контексті з'являється фраза: "завіси, пов'язані з дев'ятьма рівнями". Це стосується дев'яти звичайних рівнів на шляху медитації, з другого рівня та вище.

Спонтанно присутній відъядхар пов'язаний з шляхом Визволення, де ми знаходимо фразу: "потрійна мудрість Стану Будди". Це є синонімом трьох типів усвідомлення, яким навчають у "Сутрі великої гри (*rgya che rol pa*)", де сказано, що наш Вчитель досяг трьох типів усвідомлення, коли він здійснив (*mngon du mdzad pa*) Просвітлення. Перше – це знання минулих життів протягом неймовірного проміжок часу. Другий тип - це знання смерті та народжень, тобто знання обставин смерті та майбутніх народжень кожної істоти. Отже, мають невимовним знанням смерті та народження. І, зрештою, є знання виснаження забруднень. Це точне знання того, виснажуватися чи не забруднення, як щодо себе самого, так і щодо інших.

Шраваки, пратьєка Будди і бодхісаттви мають лише подобу цих трьох видів знання. Тоді як у досконалого Будди ці три види знання досягають найвищого рівня і є досконалими. Таким чином вони є безприкладними.

Опис особливих знаків та прикмет (*mtshan dpe*) можна знайти у тантричних коментарях. У сфері аканіштхи, що

природно проявляється, різні сфери, чудові палаци, центральні постаті, почти і т.д., виникають як чудова гра єдиної мудрості (*ye shes gcig gir nam rol*). У цьому контексті шістнадцять істот другорядних класів та їх чоловік і утворюють свиту. Такі знаки. Присутність п'яти божеств на короні (*dbu rgyan*) кожного чоловічого божества представляє прикмети. Всі разом – це внутрішні знаки та прикмети.

3 Чистий результат. Досягнення стану єдності

3.1 Сутність Плоду: Загальна вистава

Практикуючи таким чином, самадхи порожнечі очищає чисту Мудрість, тоді як візуалізація божества разом із самадхи подібним до музичного супроводу очищає забруднення, які призводять до залучення до звичайних станів існування. Розуміючи, що божество є природним проявом Мудрості, а не чимось сприймається як зовнішній об'єкт, звичні тенденції, пов'язані з концептуальним мисленням зникають. Далі, трансформація основи всього (*kun gzhi gnas 'gyur*) призводить до Мудрості Дхармадхату. Також і в "Сутрі входження до трьох Тіл (*sku gsum la 'jug pa'o mdo*)" сказано:

Свідомість основа всього,
розвиняючись у Просторі,
утворює відбиваочу мудрість.
Ментальна свідомість,
розвиняючись у просторі,
утворює Мудрість рівності.
Забруднений розум,
розвиняючись у Просторі,
утворює Розрізняочу Мудрість. І п'ять свідомостей
органів чуття,
розвиняючись у Просторі,
утворюють Всеосяжну Мудрість.

У цей момент відбувається безліч змін. На зовнішньому рівні прояви трансформуються у Будда-сфери (*zhing khams*). Внутрішньо скандхи трансформуються в форму божества, але в таємному рівні вісім зборів (свідомостей) трансформуються в Мудрість. Це те, що розглядається як "Всемірно Просвітленим" (*kun tu sangs rgyas*)". Як сказано в "Сімдесяти строфах притулку (*skyabs 'gro bdun cu pa*)":

Оскільки прокидаються від сну незнання
І розширяють розум, що охоплює все, що пізнається,
Стан Будди розпускається, подібно до пелюсток ло-
тоса.

Відповідно до підходу "Великої магічної мережі (sgyu 'phrul d-rwa ba chen po)", П'ять Тіл одночасно досягають досконалості, як тільки актуалізується лотосовий рівень неприхильності (ma chags padma can), а також рівень великого накопичення чакри складів (yi ge'khor lo chags chen). Тут я наводжу лише стислий огляд цих п'яти [Тел].

3.1.1 Важкодра

Незмінна Ваджракая описується в "Мережі Мудрості (ye shes drwa ba)": Чистота простору - це Ваджракая, Постійна, невимовна і немислима. Єдиний шлях, який використовується всіма Буддами, це шлях Природного сяива (rang bzhin gyi 'od gsal), П-очатковий Простір (gdod ma'i dbyings). В Реальності (chos nyid) кульмінація (mthar thug) цього процесу незмінна, а її ваджрана природа постійна і не обумовлена, звідси і термін "ваджрака". Виходячи з розгляду того, що вона природно чиста, спочатку вільна від забруднення, і навіть цілком чиста, у цьому сенсі, що вона вільна від усіх форм випадкового забруднення (glo bur gyi dri ta), Ваджракая також називається "Станом Будди з подвійною чистотою (dag pa gnyis ldan gyi sangs rgyas)".

3.1.2 Абхісамбодхіка

Що стосується Абхісамбодхікаї, то в тому ж тексті сказано:

Абхісамбодхіка описується
Як чиста і як вільна від нечистоти,
Досконала, оскільки якості розвинені,
А також вона єдина, бо нероздільна.

Коли сяюча ясність природи розуму досягає своєї межі (*sems nyid 'od du gsal ba mthar thug*), то вона стає частиною цієї п-одвійної чистоти. Що стосується виявляється аспекту, то є всі унікальні просвітлені якості Стан Будди. Сюди входять десять сил (*stobs*), чотири безстрашності (*mi'jigs pa*), вісімнадцять окремих якостей Стану Будди (*sangs rgyas kyi chos* та *'dres pa*), великий співчуття (*thugs rje chen po*), тридцять сім факторів Просвітлення (*byang chub kyi chos*) та і т.д. Коротше, вона охоплює всі неймовірні якості знання, любові та здібностей (*mkhyen brtse nus*), саме тому використовується назва "абхісамбодхіка" (*mngon par rdzogs par bang chub pa'i sku*). Це Тіло є основою для виникнення всіх унікальних якостей Стану Будди.

3.1.3 Дхармакая

Третє з Тел – це безтурботна Дхармакая (*zhi ba chos kyi sku*). Дхармакая не є лише порожнечею, оскільки це не просто мудрість усвідомлення (*rig pa ye shes*). Коли її розглядають з погляду самої Реальності, то Дхармакая – це Ваджракая, як було пояснено вище, тоді як з погляду різноманіття її проявів та окремої по суті, це Абхісамбодхіка, яка також була описана. Бо ж Дхармакая визначається у цьому контексті? Вона не стала, оскільки вона за межами огляду та осмислення. Але вона також не є відсутністю, оскільки вона є мудрістю, розрізняє самоусвідомлення (*so so rang rig pa'i ye shes*). Вона не є тим і іншим або а ні тим, ні іншим, оскільки ні сталість, ні повна відсутність не встановлюються. Отже, вона має природу простору без центру та країв, як небо. У цьому Простір дуже тонкий Мудрість змішується в одному смаку (*go gcig*). І хоча це схоже на молодик, оскільки неочевидно (*mi mngon pa*), її пізнає аспект, у сенсі внутрішньої ясності Мудрості (*ye shes kyi nang gsal*) є безперервним.

Функції Дхармакаї, як сутність Мудрості, що розгортається (*ye shes mched pa*), це ясність, яка спрямована назовні від медитативного стану. Як така, вона функціонує як причина для Рупакаї (*gzugs sku*), для форм, які втілюються проявляються

для синів переможного (rgyal sras), які перебувають на різних рівнях бодхісаттви, а також для звичайних істот. Сюди входять форми, які проявляються для їх очей, просвітлена мова, яку вони чують, запах дисципліни благородних, смак Дхарми, блаженне почуття медитативного зосередження, а також знання, пов'язане з концептуальним аналізом, що оцінює явища (chos la 'jal ba). З цієї причини вона розглядається як "Мудрість, яка спрямована всередину і не є двоїстою". У тексті "Гуру магічної мережі (sgyu 'phrul bla ta)" сказано:

Дхармака - це безоб'єктна основа для виникнення;
Вона є внутрішньо ясною і дуже тонкою мудрістю.
Ці три Тіла, внутрішньо ясний простір, дуже важко з-
найти.

3.1.4 Самбогака

Четвертим [Тілом] є Самбхогакая (longs spyod). В "Етапах шляху" сказано:

Самопрояв усвідомлення,
Спонтанно досконале, виникає як маса променів св-
ітла,
Світи, небесні палаці, трони та прикраси.

Як тут зазначено, просвітлені форми, наділені п'ятьма визначеностями (nges pa lnga), виявляються із внутрішньої ясності, із Простору Реальності. Подібно ясним проявам, які з'являються, коли промені сонця проникають у кристал, вони проявляються природним чином, як втілення (bdag nyid) океану знаків та прикмет. Такими є прояви самого Стану Будди, регентів, які є вчителями п'яти. сімей Будди (rigs lnga'i ston pa). Вони проявляються подібно до порожніх форм і радіють колесу безперервності, що постійно обертається (rgyun gyi 'khor lo). І оскільки вони особливі (thun mong та yin pa), навіть ті, хто досяг десятого рівня не бачать їх, оскільки вони ще не відкинули завіси (sgrib pa) повністю і їм ще належить брести око розуму (bio mig), яке

бачить всю різноманітність якостей, пов'язаних з тим, якою все є на справді і як це проявляються. У "Вищому потоці (rgyud bla ta)" сказано:

Не те, про що можна сказати, що стосується абсолютноного.

Не об'єкт концептуалізації, поза будь-якими прикладами.

Оскільки немає нічого вищого, не належить до існуючого чи спокою.

І навіть шляхетні не можуть охопити сферу переможних.

Чудовий палац та інші елементи, пов'язані з досконалим місцем, виявляються і виникають виходячи з цього базового ясного сяйва. Це можна порівняти з чистими проявами, що виникають уві сні. Коли вони проявляються для тих, хто усунув усе завіси, то вони не сприймаються як реальні та конкретні речі, що існують у якому-то іншому місці. І це схоже на те, що різні порожні форми можуть виявлятися для йогіна, чиї енергії увійшли до центрального каналу. Однак інші, що знаходяться в тому ж місці все ще не можуть бачити ці форми.

Коли світло кристала втягнуте всередину, то воно залишається в основі для прояву цього спектра. І так само три Тіла цієї внутрішньої ясності (nang gsal) окрім присутні всередині базового простору тонкої мудрості. Наступний приклад допомагає це зрозуміти. Коли сонце є як умова, промені світла проекуються з кристала. І так само як елементи, що проявляються для нас, виникають об'єктивно, зовнішня якість Мудрості сяє як форми, наділені всіма знаками та рисами Стан Будди.

3.1.5 Нірманака

П'ятим [Тілом] є Нірманакая, яка може виявлятися як усе, що зауважено. Тут ми маємо те, що називається "таємними вчителями, керманичами, які направляють синів переможних, шляхетних та інших істот до острова безтурботності". Ці вчителі є відображеннями Самбхогакаї, яка проявляється у сприйнятті вищих

учнів. І хоча вони виявляються як тотожні велики Самбхогакаї Простори, що складається з елементів, що проявляються для себе, це не те, чим вони є на самому справі. Якщо звернутися до прикладу, то різниця між цими двома подібна до різниці між відображенням у дзеркалі та реальною річчю. Подібно до відображення, що проявляється нагадує Самбхогакаю всіма своїми знаками та прикметами. Однак, ці чисті світи, почет та інші подібні елементи проявляються для інших, а також знаходяться всередині проявів десятого рівня. З цієї причини "Тантра сонця та місяця (nyi zla kha sbyor)" класифікує їх як "наполовину Нірманакая та наполовину Самбхогакая".

Оскільки вони є природною еманацією того, що проявляється для самого себе (rang snang gi rang bzhin 'phrul pa), вони відомі як "природна Нірманака чистих сфер (zhing khams)". Ці сфери називаються "Неперевершеною", "Довершеною радістю", "Славний", "Блаженний" (ще відомий як "Лотосовий пагорб"), а також "Здійснення вищої активності". У цих п'яти сферах Вайрочана та інші Будди п'яти сімей вчать своє чисте оточення учнів. На десятому рівні вони вчать їх природі п'яти сімей Будд, п'яти Дхармам і п'яти трансформаціям, присвячууючи їх великим світлом (odzer chenpos dbang bskur). В "Ілюзії актуалізації Просвітлення (sgyu 'phrul mngon byang)" сказано:

Досягши чистих рівнів,
А також з повної досконалості п'яти вчителів,
П'яти вищих Учень та п'яти Мудростей,
Переходять до сутності досконалого просвітлення.

З цього стану виникають як "Нірманакая, яка приборкує істот". Форма Нірманакаї походить з благого кармічного насіння (sa bon las) і вона проявляється так само, як місяць відкидає своє відображення у воді. І так само як місяць має силу відкидати відображення, Самбхогакая має силу проектувати еманації, які проявляються у сприйнятті тих, хто потребує керівництва. І так само як вода є причиною ланкою, що дозволяє відображеню місяця з'являтися, ті, хто потребує у посібнику, мають заслугу (bsod nams), що дозволяє виявлятися цим еманаціям. І коли ці дві речі сходяться разом,

відображення, що виявляються, виникають, щоб приборкати істот необхідним способом, як і відображення місяця у воді з'являється без зусиль.

Відповідно до карми кожного індивідуума ці еманації можуть набувати форми вищих сфер, що проявляються вгорі, тварин, що проявляються збоку, або істот пекла та парфумів, які проявляються внизу. Вони працюють заради блага шести класів істот, які відчувають усі види страждання, відповідно до сприйняття кожного рівня існування. Через це вони дбають про благополуччя інших, втілюючись як істоти усвідомлення чи шестero мудреців (*rig pa'i skyes bu thub pa drug*). Деякі істоти підкоряються просвітленим тілом - дванадцятьма діяннями тощо, здійснюваними тілом великої заслуги. Інші підкоряються просвітленою мовою - різними колісницями, які є позамежними, істинно існуючими звуками та словами. Багато хто підкоряється просвітленим розумом - шістьма формами ясновидіння (*mngon shes*), такими як досконалі активності Са-мантабхадри. І, крім того, багато хто підкоряється невимовною просвітленою активністю, що здійснюється різними способами, і, прямо чи поступово. Як сказано в "Аватамсака-сутрі (*phalpo che*)":

О, благородне дитя, втілення татхагати нічим не обмежені. Вони дбають про благо істот, використовуючи ті форми,

Кольори та назви, які найкраще підходять для їх упокорення.

З них, ті, що виявляють дванадцять просвітлених діянь, відомі як "вища Нірманакая". Інші форми, які підкоряють інших своїм співчуттям, відомі як "різноманітні нірманакаї". Ті, що народжуються таким чином, є еманаціями в фізичних тілах, які безпосередньо допомагають істотам. Таким еманації діють на благо інших тим, що втілюються, наприклад, як гігантська риба під час голоду, як [чудове?] істота під час епідемії, або як кінь Аджанеябалаха, що поїхав у країну демонів.

Створена Нірманакая проявляється як фізичні об'єкти, зображення, інкрустації, лотоси, що виконують бажання дерева, парки, сади, чудові палаці, коштовності, кораблі, мости та світильники. Коротко, всі речі, які даруються на благо живих істот є благословенними еманаціями. Все це виникає з Простір і знову розчиняється в ньому. Спосіб, яким це відбувається, може витримати найдокладніший аналіз. Всеведучий далі пояснює:

Коли немає утихомирюваного, утихомирювальне втягується в Простір;
Власний прояв Самбхагакаї втягується назад у Дхармакаю. Так само як відображення місяця йде в небо, коли немає води, що відбиває,
Так як місяць знову зникає у просторі, коли настає час,
І так само як молодий місяць не росте і не зменшується,
Коли є утихомирювані істоти, вони поступово проявляються, як раніше. Така спонтана присутність Плоду.

Як тут зазначається, коли немає води для відображення місяця, воно природним чином втягується назад у простір. І так само, коли немає істот, що підкоряються, подібне Місяцю відображення Нірманакаї, Будда, який проявляється в їх сприйнятті, просто розчиняється у стані безтурботності, всередині свого прояву Самбхогакаї. Однак, незважаючи на використання цього прикладу, це не означає, що одна річ виникає з чогось іншого, а потім розчиняється в ній.

І так само Самбхогакая знову розчиняється у внутрішньому світлі Простору Дхармакаї. Цей процес розглядається як "розчинення (thim pa) мудрості назад в Простір", і це схоже на те, як молодий місяць залишається в стані внутрішнього світла. П-ослідовники мадхьямаки пояснюють це як медитативну рівновагу (tputat par gzhab pa) всередині стану вищого припинення ('gog pa dam pa), яке виникає в результаті безтурботного перебування у просторі явищ. Вони також вважають, що корисна робота здійснюється у сприйнятті інших на підставі попередніх

побажань (smon lam). У "Вищої безперервності", з іншого боку, стверджується, що хоча мудрість медитативної рівноваги не вагається, неймовірна кількість корисного приноситься живим істотам завдяки постмедитативному стану. І тут говориться:

Мудрістю вважається неконцептуальність,
А також наступне досягнення.

Оскільки зміст першого розділу докладно пояснюється в основному трактаті, його легко зрозуміти. Далі, оскільки це детальне пояснення було б занадто розлогим, я його не представив. І я також бачу, що тут немає жодних важких моментів, які б потребували роз'яснення.

3.2 Унікальна вистава мантри

Що стосується чудового стану подвійної чистоти, в якому відкидання та розуміння досягають своєї межі, говориться, що в Сутрі та Мантрі немає різниці між Станом Будди. Така позиція мого вчителя, всезнаючого владики мови, Лонгченпи. Однак, коли оцінюються якості простору щодо глибокого розуміння і активностей ілюзорної Мудрості реалізованих істот, невимовні моменти можуть бути зрозумілі точно, оскільки така сама природа їх знання, робити це з усім, з чим стикаються.

Однією такою людиною був безприкладний у поясненні таких тем Юнгтон Дордже Пал. У традиції майстрів Зур, серед тих, хто практикував Великого Славного, він склав трактат, що відокремлює ідеї Сутри про Стан Будди від ідей Мантри. Добре відомо, що коли доходили до цього тексту, то навіть незрівненні майстри пояснення воліли виявляти скромність. Тим не менш, після ретельного розгляду, можливим запропонувати аналіз цієї теми, на основі трактату цього майстра.

Що стосується Дхармакаї, то він вчив, що можна зробити три поділи: поділ щодо сутності (природи?) (ngo bo), поділ щодо характеристик (mtshan nyid) та поділ щодо благословень (buyl

rlabs). Спочатку ми маємо поділ щодо сутності. Дхармакая Причинної колісниці характеристик (rgyu mtshan nyid kyi chos sku) є порожнеча, відсутність концептуальних проекцій (spros pa). Дхармакая Колісниці мантр, з іншого боку, передбачає союз прояву та порожнечі (snang stong zung 'jug), як стверджується в "Обширній ілюзії (rgyas pa)":

Одухотворений і неживий світ
Виявляються, хоч і не мають сутності.

Що стосується другого поділу, то пояснюється, що Дхармакая Причинна колісниці впадає в крайність порожнечі, тоді як Дхармакая Мантри є нероздільністю прояви та порожнечі і, як така, вона не впадає в крайність. У зв'язку з третім поділом він пояснює, що в результаті благословення Дхармакаї в Причинної колісниці з'являються лише два Тіла-форми (gzugs sku), тоді як у традиції Мантри благословення нероздільності прояву і порожнечі такі, що можуть виникати п'ять Тіл та будь-які інші форми.

Однак при детальному розгляді я не бачу жодної розумної причини проводити відмінність щодо сутності Дхармакаї. Причина цього полягає в тому, що коли мова йдеється про дуже тонку мудрість, яка спрямована всередину, але не притуплена, прояв і порожнеча не ідентифікуються (ngos bzung med pa) як такі. Далі, цитата з "Обширної ілюзії", яка цитується в даному контексті, насправді зовсім відповідає розподілу, зробленому щодо характеристик Дхармакаї.

У другому розділі розбирається різниця між двома Тілами форм у цих традиціях, і лише їх три. Що стосується першої, то в Причинній колісниці характеристик дві тіло- форми виникають внаслідок причин та умов, тоді як у Колесниці мантр це не так. І знову в "Обширній ілюзії" сказано:

Оскільки вони не залежать від причин та умов...

Наступний розділ має два підрозділи, пов'язані з різницею щодо Самбхогакаї та Нірманакаї. Що стосується Самбхогакаї,

тобто дві різниці, і перша пов'язана з різницею в тому, чим насолоджуються. Колісниця характеристик стверджує, що н-асолоджуються позитивними факторами, тоді як негативними – ні. А також є відмінність, що робиться на основі методів, завдяки яким насолоджуються цими факторами. Колісниця характеристик не має методів використання негативних факторів, тоді як Колісниця мантри має методи використання як позитивних, так і негативних факторів.

Крім того, є дві різниці щодо Нірманакаї. Перша пов'язана з об'єктом - істотами, які потребують керівництва. Нірмана Колісниці характеристик може лише утихомирювати учнів з добродетесним характером, але з недобройним. Нірманак Колісниці мантри, з іншого боку, не робить таких поділів. Друга різниця має відношення до методів, які використовуються для упокорення учнів. І знову, Нірманакая Колісниці характеристик не має методів для утихомирення учнів з негативними схильностями, тоді як Нірманак Колісниці мантри володіє методами упокорення як добрих, так і злих учнів. Тому, підsumовується в тексті, Колесница мантри також може бути зрозуміла як найвища щодо нероздільності Ваджракаї та Абхісамбодхікаї.

У цьому розділі описуються особливі моменти методу Мантри щодо теми Стану Будди. Є три традиції поділу Стану Будди в Колесницах Сутри та Мантри. У першою стверджується, що крім різної довжини, два шляхи Сутри та Мантри по суті однакові, оскільки обидва ведуть до Стану Будди, як до свого результату. У другій стверджується, що без практики шляху Таємної мантри Ваджраяни неможливо актуалізувати стан досконалого та повного Просвітлення. У третьій стверджується, що хоча на шляху Сутри можна розвиватися аж до одинадцятого рівня цієї традиції, то-бто до рівня Всеосяючого світла (*kun tu 'od kyi sa*), який тут розглядається як Стан Будди, це не може відповідати справжньому стану Єдиного Ваджрадхари (*zung jug rdo rje 'chang*), втілення океану Тіл і Мудростей, про які йдеться у традиції Мантри. Іншими словами, ця традиція поділяє стан

Будди в Сутрі та Мантрі.

Якщо ретельно дослідити, то останні дві позиції зводяться до одного й того самого. Що стосується першої позиції, то необхідно прийняти те, що Стан Будди - одинадцятий рівень Всесвітнього світла, шлях за межами медитації – є абсолютним станом, що досягається на шляху Сутр. І навпаки, якщо шлях не веде до описаного результату, то цей шлях і його результат йдуть уrozріз, подібно до шляхів до звільнення в небуддійських традиціях. І це стає неприйнятним спотворенням Колісниці. характеристик. Що ж до другої позиції, слід прийняти, що коли досягнuto Стан Будди, пов'язане з шляхом Сутри, тим не менш, необхідно вступити на шлях Мантри, щоб досягти стану Єдиного Ваджрадхари. З іншого боку, можна вважати, що Стан Будди на шляху сутр є вершиною шляху та не використовувати шлях Мантри. Проблема, однак, полягає в тому, що обмежуються двома абсолютними колісницями та шлях Мантри не може бути навіть включений у три колісниці.

Обидві позиції підтримуються багатьма мудрими та реалізованими індивідуумами. У зокрема, текстову опору для поділу Стану Будди на Сутру та Мантру можна знайти в "Магічній мережі (sgyu 'phrul)" і в "Вимовлення імен Манджуши (mtshan brjod)". А також пояснення цього приділяє велику увагу індійський вчитель Буддхаджня нападу. У світлі того, що також багато інших текстових опор, це положення не слід розглядати як безпідставну і лише умовну позицію.

Завершальні строфи та колофон

Подібно до міцного ступеня до Простору
вищого та незмінного великого блаженства,
Прикрашений золотими коштовностями
детальних настанов про сенс тантр,
Це - збори добрих порад,

що прискорюють шлях до Аканіштхи,
Несе відповідальність за слова та зміст найвищої з
Колесниць. Втілення всіх Будд, Владика Уддіані-
, Махапандита Вімаламітра, Всеvedучий Владика
Дхарми та сама життєва сила

Школи старих перекладів, бодхісаттви Зурчен та Зу-
рчунг;

Коли більшість традицій навчання цих майстрів
були леді живі у ці темні часи,
Вони були освітлені світлом, що виходить. із сонця
Ранджунга Дордже Кхенце.

Ця скарбниця виконує бажання коштовностей
очищає сутнісні та ключові настанови,
Збори тантр та садхані, повністю та безпомилково.
Ті, хто прямують цими стопами і прямують до п'яти
Тіл,

Безперечно, є незаперечно щасливими гостями.
Безтурботна річка цих початкових зборів заслуги,
Супроводжувана послідовністю хвиль трьох перев-
аг,
Здійснює передачу знання Манджукумари. Завдяки
цьому, нехай всі досягнуть рівня Самантабхадри!

Чагсан Рігдзін – найвища реїнкарнація Еше Лхундруба Палзангпо і той, хто досяг благого ока розуму, що широко бачить те, чого татхагати вчать так добре. І все ж він перебуває без марнославства щодо навчань і тих, хто підтримує їх з великою турботою та повагою. З великою завзятістю він просив, щоб я склав цей текст "Ходи в Аканіштху: Настанова за Стадією Зародження та Йогою божества", супроводжуючи своє прохання підношенням одягу вишитим золотом і пари різникользорових шарфів. У відповідь на це прохання бутон лотоса мого розуму миттєво розкрився у світлі чудових променів любові та мудрості, які були випущені славетним Падмасамбхавою та його дружиною. В результаті розуміння всіх явищ виникло природно, і я зміг безстрашно залишатися перед лицем справжньої істини. Я, Рангджунг Дордже Джігме Лінгпа, практикуючий Великої досконалості, також відомий як Лонгчен Намке Налджор, потім склав цей текст у Церінг Джонг. Він був записаний посеред лісу просвітлення в ретритному центрі, відомому як Падма Осел Тегчог Лінг, у чудовому місці для д-

уховної практики, у храмі, п'яти сімей, що охороняється татхагатами. Під час написання цього пояснення мені було тридцять дев'ять років. Роботу було завершено у четвер, у місячний місяць танцюриста (gar mkhan gyi khyim zla), у рік свині (1767), під час сходження будинку лева (seng ge'i ta tal la 'char ba).

БЛАГО БЛАГО БЛАГО

Якщо добра удача слухання лише єдиного слова вищих навчань,
Ті, хто міститься в лінії Всеведучих, виходить за межі мисливого,
Тоді ці певні ідеї, що ґрунтуються на поясненні, полеміці та складанні,
З'являються внаслідок сили накопичення досягнення багато калъп.

І хоча сам я не знайшов не найменшої впевненості. За допомогою
вивчення, споглядання та медитації,
Я написав це, щоб ознайомитися з цими вченнями,
І щоб допомогти небагатьом удачливим та доброзичливим.

Знаючі вчені, які багато чого вивчили,
Йоги, досвідчені у медитації,
І ті щасливці, які мають сутнісні настанови,
Будь ласка, дослідіть цей підхід і усуньте нечисте своєю любов'ю.

Так, я закликаю всіх науковців, чиї описи сотень текстів
Може прояснити пояснення Всезнаючого нашої традиції. Відсікти
помилки, які затемнюють завісами
Незнання, нерозуміння та часткового розуміння.

Якщо тут є ясне пояснення, то я присвячую. Нагромадження цієї
заслуги процвітання Трьох Коштовностей,
А також тим, хто прояснює сутнісні вчення Могутого,
А також постійно підтримує, пояснює та практикує їх.

У відповідь на прохання Лхундруба Дордже, що володіє ясним
розумінням, уродженим і
придбаним в результаті навчання, я, безтурботний бродяга Any,

записав те, що прийшло на
розум. Нехай це принесе велике благо!

САРВА МАНГАЛАМ